

Görüşler / *Opinion Papers*

Sağlık ve Eğitim Vakfı (SEV) / Amerikan Bord Heyeti (ABH) Okulları Öğrenci ve Öğretmenlerinin Okul Kütüphaneleri Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*

Research on Health and Education Foundation / American Board Student and Faculty Attitudes Toward School Libraries and Stu- dent Learning

Elizabeth Ward Frank**

Çev. Atakan Aydın***

Öz

Bu rapor “Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Öğrenimlerine Yaptığı Katkıyı Gösteren Kanıtlar Nelerdir?” sorusunu, 2009 ilkbahar ve sonbahar döneminde altı özel okulda (İstanbul, İzmir ve Tarsus’ta faaliyet gösteren üç ilköğretim okulu ve üç lise) 6-12. sınıf seviyesinden 1593 öğrenci ve 340 öğretmenin (anaokulu, ilköğretim ve lisede görevli) katılımıyla gerçekleştirilmiş “Kütüphane Anketi”nden elde edilen istatistiksel ve niteliksel kanıtlar ışığında yanıtlanmıştır. Bu anket, araştır-

---

* 27 Haziran 2009 tarihinde Üsküdar Amerikan Lisesi’nde gerçekleşen II. Ulusal Okul Kütüphanecileri Konferansında sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir. Bildiri, daha sonra TK Yayın Kurulu ve 3 Yayın Değerlendirme Kurulu üyesinin görüş, eleştiri ve önerileri doğrultusunda bilimsel makale formatına dönüştürülerek Türk Kütüphaneciliği dergisinin Görüşler Bölümünde yayımlanmasına karar verilmiştir.

** İzmir Amerikan Lisesi Kütüphanesi Eski Müdürü, California Üniversitesi Kütüphane ve Bilgi Bilimi Bölümü, Los Angeles Kampüsü (Yüksek Lisans), e-posta : elizabeth_frank@hotmail.com

*** Üsküdar Amerikan Lisesi Kütüphanecisi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü (Yüksek Lisans), e-posta: aaydin@uaa.k12.tr ; atakan.aydin@gmail.com

manın yapıldığı okulların yönetiminden sorumlu Sağlık ve Eğitim Vakfı'na, kütüphanelerin başarısını ortaya koyan istatistiksel göstergeler sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu anketle konuya ilişkin hem istatistiksel hem de açık uçlu veriler elde edilmiştir. İstatistiksel veriler için öğrenci ve öğretmenlerden kütüphaneden aldıkları yardıma ilişkin 27 soruyu yanıtlamaları istenmiştir. Soruların çoğu 2002 tarihinde Ohio Eğitimsel Kütüphane ve Medya Derneği (OELMA) tarafından gerçekleştirilen kütüphane anketinden alınmış ve Türkçeye çevrilmiştir. Kütüphaneden elde edilen yardıma ilişkin 27 soru 7 ana grup altında bölümlere ayrılmış ve ortalamaları alınmıştır. Niteliksel veri için öğrencilerden kütüphaneden aldıkları yardıma ve bu yardım sayesinde ne yapabildiklerine ilişkin bilgi vermeleri ve "Kütüphane nasıl olsaydı daha iyi olurdu?" sorusunu yanıtlamaları istenmiştir.

Anahtar Sözcükler: kütüphane anketleri; okul kütüphaneleri – Türkiye; okul kütüphanecileri – Türkiye

Abstract

The report "What is the evidence that school libraries help students in their learning?" answers this question with statistical and qualitative evidence from a Spring/Fall 2009 Library Attitude Survey answered by 1,593 grade 6-12 students and 340 faculty (Preschool to Grade 12) from six Turkish private schools – 3 elementary (6-8) schools and three high schools in Istanbul, Izmir and Tarsus, Turkey. The survey was done to collect statistical indicators of success for the foundation which owns and manages the schools. The survey collected data in both statistical and open-ended written format. For statistical data students and faculty were asked to rate 27 statements of help, most of them translated into Turkish from a 2002 Library Attitude Survey given by Ohio Educational Library Media Association (OELMA). These statements of help were grouped under seven broader concepts of help which were also ranked by mean score. For qualitative data students were asked to write about one time when the school library really helped them. They were asked to write about the help they got and what they were able to do because of it. They were also asked to complete the statement "The school library would be much better if..."

Keywords: library surveys; school libraries in Turkey; school librarians in Turkey

Giriş

Bu makale, 2009 ilkbahar ve sonbaharda altı özel Türk okulunda gerçekleştirilmiş Kütüphane Anketinden¹ elde edilen sonuç ve önerilerin bir özetidir. Araştırmada yer alan okullardan üçü İngilizce hazırlık sınıfına sahip liselerden oluşmaktadır. Bu okullar; Özel İzmir Amerikan Koleji, Özel Tarsus Amerikan Koleji ve Özel Üsküdar Amerikan Lisesi'dir. Diğerleri ise 6-8. sınıf seviyesindeki ilköğretim okullarıdır. Bu okullar; Özel İzmir SEV İlköğretim Okulu, Özel Tarsus SEV İlköğretim Okulu ve Özel Üsküdar SEV İlköğretim Okulu'dur. Okulların sahibi Sağlık ve Eğitim Vakfı (SEV)'dir.² Vakıf aynı zamanda okulların yönetiminden de sorumludur. Araştırmaya bu okullardan 6-12. sınıf seviyesinde öğrenim gören 1593 öğrenci ve 340 öğretmen katılmıştır.

Kütüphane anketi, 2002-2003 tarihleri arasında OELMA tarafından yapılan "Student Learning through Ohio School Libraries" başlıklı okul kütüphanelerine ilişkin gerçekleştirilen kapsamlı bir araştırmadan esinlenerek ortaya çıkmış ve bu araştırmaya dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. New Jersey Devlet Üniversitesi okul kütüphaneleri uluslararası burslarından sorumlu Dr.Carol Kuhlthau ve Dr. Ross Todd, OELMA tarafından yürütülen araştırmada görev almıştır. (Todd, 2003: s.1). Araştırmanın amacı, öğrencilerin okul kütüphanesinin öğrenimlerine olan katkısını nasıl algıladıklarını görmek ve bu katkının önemini ortaya koymaktır. Dr. Todd bunu kısaca "yardım anlayışları" (concepts of help) olarak ifade etmektedir (Todd, 2003: s.1). Başka bir ifadeyle bu araştırma, öğrencilerin bakış açısından işlevsel bir okul kütüphanesinin öğrencilerin çok boyutlu öğrenme dinamiklerine olan katkısını ortaya koymayı amaçlamaktadır (Todd, 2003: s.1). Benzer bir anket ayrıca, okul kütüphanesinin öğrencilere ne şekilde fayda sağladığını farklı bakış açısından da değerlendirebilmek amacıyla öğretmenlere de verilmiştir.

Araştırmanın Arka Planı

Bu araştırma için dışarıdan herhangi bir finansman sağlanmamıştır. Sağlık ve Eğitim Vakfı Okulları bünyesinde bulunan okul kütüphanelerinin başarısını görmek amacıyla bu çalışmanın yapılması kararlaştırılmıştır. Vakıf yöneticileri özellikle

¹ Öğrenci ve öğretmenlerin kütüphane memnuniyetinin ötesinde kütüphaneye ilişkin düşüncelerini, algılarını öğrenmeyi hedefleyen bu anketin orijinal adının Türkçeye çevrilmesi konusunda farklı görüşler (Kütüphane Tutum Anketi, Kütüphane Yaklaşım Anketi, Kütüphane Davranış Anketi, Kütüphane Memnuniyet Anketi) ortaya atılmıştır. Bu makalede "Library Attitude Survey"nin Türkçe karşılığı olarak "Kütüphane Anketi" kullanılmıştır.

² Sağlık ve Eğitim Vakfı Web adresi: <http://www.sev.org.tr/>

okul kütüphanelerinin başarısını ortaya koyan istatistiklerle ilgili olmalarına karşın okul kütüphanecileri, konuya ilişkin bilgilendirildikten sonra, istatistiklerin ötesinde veriye ulaşmak istemiştir. OELMA çalışması yararlıdır, çünkü öğrenci başarısında okul kütüphanelerinin etkisini hem niteliksel hem de niceliksel sonuçlarla ortaya koymaktadır. OELMA, SEV Okullarına soruların Türkçeye çevrilmesi ve kullanılması konusunda izin vermiştir. Bu araştırma, ayrıca SEV Okulları bünyesinde çalışan okul kütüphanecilerine de önemli bir profesyonel tecrübe sağlamıştır. Bu anket çalışmasıyla elde edilen bulguların okul kütüphaneciliği alanında yapılacak araştırmalarda kullanılması ve okul kütüphanelerinin öğrenme sürecine nüfus etmesini sağlayan okul kütüphanecilerinin okullarımızda, Türkiye’de ve bütün dünyada sürekliliğinin sağlanmasına destek olması umut edilmektedir.

Araştırmanın Metodolojisi

Bu araştırma, Özel İzmir Amerikan Koleji’nde kütüphane sorumlusu olarak görev yapmış Elizabeth Frank tarafından, SEV yönetiminde yardımcı kurucu temsilci-siyken, koordine edilmiştir.

Altı okulda görev yapan kütüphaneciler ve kütüphane personeli, OELMA tarafından kullanılan 48 sorudan hangilerinin SEV Okulları’nda gerçekleştirilecek öğrenci ve öğretmen anketi araştırma çalışmasında kullanılması gerektiğine karar vermiştir. SEV kütüphanecileri OELMA’nın kullandığı 21 soruyu çalışmadan çıkartarak kendi oluşturdukları bir niceliksel ve iki açık uçlu soruyu çalışmaya eklemiştir. Böylelikle öğrenci anket çalışması 27 niceliksel (Bkz. Tablo 1) ve 3 açık uçlu sorudan meydana gelmiştir.

OELMA’dan alınan açık uçlu soru (29. soru) : “*Şimdi, okul kütüphanesinin size gerçekten yararlı olduğu bir olayı hatırlayın. Kütüphaneden aldığımız yardımın ne olduğunu ve bu yardım ile neyi başarabildiğinizi yazın lütfen.*” Bu soru, öğrencilere kendi sözcükleriyle okul kütüphanesinin kendilerine nasıl yardımcı olduğunu açıklamalarını ve 27 istatistiksel sorunun içermediği “yardım” örneklerini vermelerini sağlamıştır.

SEV kütüphanecilerinin oluşturduğu açık uçlu sorular: 28. soru: “*Okul kütüphanesi, okul ödevlerim dışında ilgi duyduğum şu konuları keşfetmeme yardımcı olmuştur*” ve 30. soru: “*Kütüphane nasıl olsaydı daha iyi olurdu?*”.

Öğretmenlere verilmiş olan ankette yer alan niceliksel sorular öğrenci sorularından uyarlanarak öğretmenlere verilmiştir. Öğretmen anketinde bir açık uçlu soru yer almıştır: “*Okul kütüphanesinin öğrencilere öğrenme sürecinde sağladığı*

faydayı nasıl belirlediğinizi lütfen, kısaca yazınız. Örneğin: “Sınıfınızla yaptığınız bir kütüphane çalışması ardından, öğrencilerinizin sınavlarda ya da araştırma ödevlerinde gösterdikleri gelişme, İnternet’te yapmış oldukları araştırmalarda gösterdikleri ilerleme. Lütfen, vereceğiniz yanıtları bu örneklerle sınırlandırmayınız.” Bu soruya verdikleri yanıtlarla öğretmenler okul kütüphanesinin öğrencilere nasıl yardımcı olduğunu kendi sözcüleriyle ortaya koymuşlardır. Her iki anket de Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmıştır.

Bu proje ayrı ayrı her okulun yönetimine sunulmuştur. Bazı okullarda pilot proje gerçekleştirilmiş ve sonuçlar “Power Point” sunusuyla yönetimle paylaşılmıştır. Araştırmayı yönetebilmek amacıyla her okul için bir sistem planlanmıştır. Okullarda bütün öğrencilerin³ ve öğretmenlerin araştırmada yer almasını sağlamak için girişimlerde bulunulmuştur. Öğrencilerin %77’si araştırmaya katılmıştır. Beş okulda anket çalışması manuel gerçekleştirilmiş ve yanıtlar “Microsoft Office” programlarından “Excel”e aktarılmıştır. Bu okullarda Türkçe anket kullanılmıştır. Sadece bir okul araştırmayı, sonuçları “Excel” formatında veren internet⁴ tabanlı bir programla gerçekleştirmiştir. Öğretmenler ise anketi Türkçe ya da İngilizce olarak doldurmuştur.

Anketten elde edilen veriler kullanılarak, “yüzde oran” ve “ortalama oran” olmak üzere iki tür istatistiksel sonuç elde edilmiştir

Yüzde Hesaplama: Tablo 8’de öğrenci ve öğretmenlerin anketi doldururken kullandıkları yönerge yer almaktadır. Katılımcılardan kütüphanenin öğrenme sürecinde ne kadar faydalı olduğunu göstermeleri için ankette yer alan 27 sorunun her birine 4 (çok yararlı), 3 (oldukça yararlı), 2 (biraz yararlı), 1 (az yararlı), 0 (uygulanamaz) puanlarından birini vermeleri istenmiştir. Yüzde puanlar öğretmen ve öğrencilerin yüzde kaçının 4, 3, 2, 1 ya da 0 yanıtını verdiğini göstermektedir. Bu sonuçlar Tablo 1-7, 9 ve 10’da yer almaktadır. Yüzde puanlar ilk olarak ayrı ayrı her okul için saptanmış ve daha sonra her okul için lise, ilköğretim, erkek, kız ve öğretmen bazında elde edilen sonuçlar, ayrıntılı bilgi vermek için birleştirilmiş ve ortalamalar alınmıştır. Her okullun yüzdeleri birleştirilirken yüzdelerin ağırlıklı ortalamaları hesaplanmıştır. Tablo 1 ve Tablo 2 bütün okullardaki öğrenci ve öğretmenlerin her soruya verdikleri yanıtın (4, 3, 2, 1 ve 0) yüzdelerini göster-

³ Üsküdar Amerikan Lisesi’nde 12. sınıflar ankete dahil edilmemiştir. İzmir Amerikan Lisesi hazırlık ve 9. sınıf öğrencilerinin anketi çevrimiçi doldurmaları istenmiştir.

⁴ Programın adı Question Pro’dur, www.questionpro.com adresinden alınmıştır.

mektedir. Yüzdeler istatistiksel bir açıklama yapmak için de kullanılabilir. Örneğin: Tablo 1 ve Tablo 2’de birleştirilmiş yüzdeleri içeren bir sütun bulunmaktadır. Bu sütunda öğrenci ya da öğretmenlerce kütüphanenin öğrenme sürecinde ne kadar yararlı olduğunu göstermek için yanıtlar (*çok yararlı, oldukça yararlı, biraz yararlı, az yararlı*) yüzde hesabıyla gösterilmiştir. Yarar yüzdesi 4+3+2+1 olarak formüle edilmiştir. Bu sonuçlar ayrıca Tablo 9 ve 10’daki gibi sıralanabilir. Sonuç olarak 27 sorunun tamamının yüzdesel olarak ortalamasını almak da mümkündür.

Ortalama Puanlar: Sonuçlar yüzde hesabının yanı sıra ortalama puanlama ile de gösterilebilmektedir. Ortalama puanlama Tablo 11 ve 12’de görüldüğü gibi bölüm değerlendirme yapılrken kullanılmıştır. Tüm katılımcılar her soruya 4, 3, 2,1 veya 0 puanlarından birini vererek değerlendirmiştir. Böylelikle her okul için tüm sorulara verilen yanıtların ortalaması her soru için alınabilmiştir. İkinci adımda ise yanıtların bölüm bazında ortalama puanları hesaplanmıştır. Ankette yer alan sorular daha geniş başlıklar altında yedi bölüme ayrılmıştır. Her bölümün altında yer alan sorulara verilen puanlar bölüm bazında toplanarak ortalamaları alınmıştır. Bu işlem her okul ve her okulda yer alan tüm grupların bölüm bazında ortalama puanını elde etmek için yapılmıştır. Farklı okulların ortalama puanlaması birleştirilirken öncelikle her okulun ağırlıklı ortalaması hesaplanmıştır.

Niteliksel (Açık Uçlu) Sonuçlar: 29. soruya verilen yanıtlar düzeltme yapılmaksızın yazıldığı dilde bilgisayara aktarılmıştır. Daha sonra en açıklayıcı ifadeler seçilerek Türkçe ya da İngilizceye çevrilmiş ve analiz edilmiştir. Daha sonra bir ya da birden fazla ilgili oldukları düşünülen niteliksel sorunun altında sınıflandırılmışlardır. Bunun yanı sıra diğer açık uçlu sorulara verilen yanıtların tamamı (28 ve 30) Türkçe ya da İngilizceye çevrilerek sıralanmıştır.

Bu proje üzerine, 27 Haziran 2009 tarihinde Üsküdar Amerikan Lisesi ev sahipliğinde gerçekleşen II. Ulusal Okul Kütüphanecileri Konferansı’nda, sonuçlar tamamıyla analiz edilmeden önce, bir sunum yapılmıştır (Frank, 2009: s. 143).

Öğrenci, Öğretim Kadrosu, Kütüphaneci, Okul ve Kütüphane Profilleri

Öğrenci Profili

Bu araştırma, 1593 öğrencinin yanıtladığı 27 sorudan elde edilen istatistiksel sonuçlara ve 29. sorudan elde edilen 1050 yoruma dayalıdır. Ankete katılan öğrencilerin % 66’sı 29. soruya yanıt vermiştir.

Cinsiyet: 778 (% 49) kız ve 815 (% 51) erkek öğrenci çalışmada yer almıştır.

Seviye: 1593 öğrencinin okul seviyesi bazında dağılımı şöyledir. SEV İlköğretim Okulu 6-8 seviyesinde 656 ve ABH (hazırlık-12) lise seviyesinde ise 937 kişi ankete katılmıştır. 2008-2009 eğitim öğretim yılında anketin gerçekleştirildiği okullarda eğitim gören 2058 öğrencinin %77'si bu ankette yer almıştır.

Öğretim Kadrosu Profili

340 öğretmen bu çalışmada yer almıştır. Ankette yer alan okullardaki Türkçe bilmeyen öğretmenler ve dersini İngilizce yapan bazı Türk öğretmenler İngilizce anketi doldürmüşlerdir. Öğretmenlerin 93'ü İngilizce, 245'i ise Türkçe anketi yanıtlamıştır. Bu gruplar kütüphanede farklı koleksiyonlardan yararlanmalarından dolayı sonuçlar ayrı olarak görölmek istenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin büyük bir çoğunluğu öğretmendir. Kütüphanecilerin, rehber öğretmenlerin, idarecilerin ve okul müdürlerinin de bu çalışmaya katılmaları istenmiştir. Öğrenci anketi 6-12. sınıf seviyesindeki öğrencilere verilmiş olmasına rağmen, daha küçük grupların (anaokulu, 1-5) dersine giren öğrenmenler de bu çalışmada yer almıştır. Ankete katılan öğretmenler branşlarını belirtmemiştir. Ayrıca ankete katılan kütüphaneci, idareci, rehber öğretmen, bilgisayar bölümü çalışanın sayısı bilinmemektedir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtların bazılarında anketi doldüran kişinin ne iş yaptığı ya da branşına ilişkin bilgi yer almaktadır.

Kütüphaneci Profili

Bütün okullar 1-4 arasında kütüphane personeline sahiptir. Bu personel, yabancı kontratla çalışan profesyonel kütüphaneci, medya uzmanı; kütüphanecilik alanında lisans, yüksek lisans eğitimi almış Türk kütüphaneciler ve belirli bir alanda teknik bilgiye sahip kişilerden oluşmaktadır.

Okul Profili

Araştırmaya katılan 6-8. sınıf öğrencileri, İstanbul, İzmir ve Tarsus'ta faaliyet gösteren özel ilköğretim okullarındadır. Bu okulların sahibi Sağlık ve Eğitim Vakfı (SEV)'dir. Vakfa bağlı ilköğretim okulları öğrencilerini kura ile almaktadır. Bu

okullar anaokulu ve 1-8. sınıf düzeyinde eğitim vermektedir. Bu okullarda okuyan 6-8. sınıf öğrencileri ve her seviyede eğitim-öğretim faaliyetinde bulunan öğretmenler araştırmada yer almıştır. Bu okullar; Özel İzmir SEV İlköğretim Okulu, Özel Tarsus SEV İlköğretim Okulu ve Özel Üsküdar SEV İlköğretim Okulu'dur.

Lise öğrencileri yabancılar tarafından kurulmuş hazırlık ve 9-12. sınıf seviyelerinde eğitim veren özel Türk okullarıdır. Lise öğrencileri sınav ile bu okullara girmektedir. Kütüphane anketi gerçekleştiği sırada bu okulların yönetiminden sorumlu olan Amerikan Board Heyeti (ABH) 2011 tarihinde bu okulların yönetimini Sağlık ve Eğitim Vakfı'na devretmiştir. Bu okullar; Özel İzmir Amerikan Koleji, Özel Tarsus Amerikan Koleji ve Özel Üsküdar Amerikan Lisesi'dir.

Bu okullar, Türk Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kuralları takip etmekte olan, İngilizce eğitimine önem veren ücretli okullardır. Bu okullardaki eğitim kadrosunun yaklaşık %25'i yabancı öğretmenlerden oluşmaktadır

Okul Kütüphanesi Profili

Her okul işlevsel bir okul kütüphanesine sahiptir. Öğrenciler bu kütüphanelerde belirli bir program çerçevesinde gerçekleşen faaliyetlerle araştırma olgusunu içselleştirirler. Koleksiyonu Türkçe, İngilizce ve müfredatta yer alan diğer yabancı dillerdeki kaynaklardan oluşmaktadır. Kütüphaneler İnternet tabanlı, çevrimiçi erişime açık kataloglara sahiptir. Ayrıca bu kütüphanelerde müfredatta entegre çevrimiçi veri tabanı abonelikleri bulunmaktadır. Aşağıda SEV'e bağlı okul kütüphanelerinin adları ve bu kütüphanelerin linklerinin yer aldığı okulların Web sayfası adresleri listelenmiştir:

- Özel İzmir Amerikan Koleji: Naomi Foster Kütüphanesi Medya Merkezi. <http://www.aci.k12.tr>
- Özel Tarsus Amerikan Koleji: Korkut Beriker Kütüphanesi. <http://www.tac.k12.tr>
- Özel Üsküdar Amerikan Lisesi: Halide Edip Adıvar Kütüphanesi. <http://www.uaa.k12.tr>
- Özel İzmir SEV İlköğretim Okulu: Okul öncesi ve anaokulu; ilköğretim 1-5 ve 6-8. sınıf düzeyinde hizmet veren üç kütüphaneye sahiptir. <http://www.sevizmir.k12.tr>
- Özel Tarsus SEV İlköğretim Okulu Kütüphanesi <http://www.sevtarsus.k12.tr>

- **Özel Üsküdar SEV İlköğretim Okulu Kütüphaneleri:** Okul öncesi ve anaokulu; İlköğretim 1-4 ve İlköğretim 5-8. sınıf düzeyinde hizmet veren farklı yerleşkelerde yer alan üç okul kütüphanesine sahiptir. <http://www.sevuskudar.k12.tr>

Öğrenci Anketinde Ortaya Çıkan Temel Bulgular

Toplam Yüzdeler

Bu anketin temel amacı, ABH/SEV sistemi içerisinde yer alan okul kütüphanelerinin başarı göstergelerini bulmaktır. Bu anket çalışmasıyla elde edilen istatistiksel başarı göstergeleri basit, sıradan sonuçlar değildir. Bu sonuçlar farklı seviyelerdeki başarı göstergelerini ortaya koymakta ve sonuçların birleştirilmesini sağlayarak daha geniş düzeyde başarı göstergeleri yaratmayı olanaklı kılmaktadır. Tablo 1 ve 2’de 4 (*çok yararlı*), 3 (*oldukça yararlı*), 2 (*biraz yararlı*), 1 (*az yararlı*) ve 0 (*uygulanamaz*) puanları kullanılarak yarar yüzdeleri hesaplanmıştır. Bununla birlikte yarar yüzdesini farklı türlerde üretmekte mümkündür: Her sütunda yer alan 4, 3, 2, 1 puanlarını temsil eden yüzdeler toplanarak kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı, biraz yararlı ve az yararlı* olarak gören öğretmen ya da öğrencilerin toplam yüzdesi bulunabilir. Aynı yöntemle her sütunda yer alan 4, 3, 2 puanlarını temsil eden yüzdeler toplanarak kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı ve biraz yararlı* olarak gören öğretmen ya da öğrencilerin toplam yüzdesi de bulunabilir. Kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı* gören kullanıcı yüzdesi 4 ve 3 sütunlarındaki yüzdelerin toplanarak ortalamalarının alınmasıyla elde edilebilir. Bu çalışmada en büyük başarı göstergesini 4 (*çok yararlı*) sayısı temsil etmektedir.

- **Öğrenci – 4+3+2+1:** Tablo 1’de yer alan 4+3+2+1 başlıklı sütunun ortalaması alındığında öğrencilerin %92,9’unun kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı, biraz yararlı, ya da az yararlı* olarak değerlendirdiği görülecektir. Bu sonuç 4, 3, 2 ve 1’i temsil eden sütunların toplanarak ortalamalarının alınmasıyla elde edilmiştir. Tablo 3’de ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre bir karşılaştırma yer almaktadır. Burada kız öğrencilerin %1,87’lik bir farkla daha pozitif yanıt verdikleri görülmektedir. Tablo 4 ise lise öğrencilerinin %2,81’lik bir farkla 6-8. sınıf seviyesindeki ilköğretim öğrencilerinden daha pozitif yanıtlar verdiklerini göstermektedir.

- **Öğrenci – 4+3+2:** Tablo 1’de 4+3+2 toplamının ortalamasına ilişkin bir yüzdelik sonuç alındığında öğrencilerin **%83,98**’lik bir oranla kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı ve biraz yararlı* buldukları görülecektir. Tablo 3’de kız öğrencilerin % 3,16’lık bir farkla daha pozitif yanıt verdikleri görülmektedir. Tablo 4 ise ilköğretim öğrencilerinin %2,99’luk bir farkla lise öğrencilerinden daha pozitif yanıtlar verdiklerini göstermektedir.
- **Öğrenci – 4+3:** Tablo 1’de 4+3 toplamının ortalamasına ilişkin bir yüzdelik sonuç alındığında öğrencilerin **%67,68**’lik bir oranla kütüphaneyi *çok yararlı ve oldukça yararlı* buldukları görülecektir. Tablo 3’de kız öğrencilerin %4,11’lik bir farkla daha pozitif yanıt verdikleri görülmektedir. Tablo 4 ise 6-8. sınıf seviyesindeki ilköğretim öğrencilerinin %2,11’lik bir farkla lise öğrencilerinden daha pozitif yanıtlar verdiklerini göstermektedir.
- **Öğrenci – 4:** Tablo 1’de 4 başlığı altında yer alan yüzdelerin ortalamasına ilişkin bir sonuç alındığında öğrencilerin **%39,41**’lik bir oranla kütüphaneyi *çok yararlı* buldukları görülecektir. Tablo 3’de kız öğrencilerin %1,52’lik bir farkla daha pozitif yanıt verdikleri görülmektedir. Tablo 4 ise 6-8. sınıf seviyesindeki ilköğretim öğrencilerinin %9,72’lik bir farkla lise öğrencilerinden daha pozitif yanıtlar verdiklerini göstermektedir.

Öğretmen Anketinde Ortaya Çıkan Temel Bulgular

Öğrenci anketinde yapıldığı gibi öğretmen anketinde yer alan sonuçlar da birleştirilebilir ve daha geniş düzeyde başarı göstergeleri yaratılabilir.

- **Öğretmen - 4+3+2+1:** Tablo 2’de yer alan 4+3+2+1 başlıklı sütunun ortalaması alındığında öğretmenlerin **%91,56**’sının kütüphaneyi çok yararlı, oldukça yararlı, biraz yararlı, ya da az yararlı olarak değerlendirdiği görülecektir. Tablo 5 anket sorularını Türkçe ya da İngilizce yanıtlayan öğretmenleri karşılaştırmaktadır. Ankete Türkçe yanıt veren öğretmenlerin %4,48’lik bir farkla daha pozitif yanıtlar verdiği görülmektedir. Tablo 6 ilköğretim öğretmenlerinin anket sorularına lise öğretmenlerinden %1,26’lık bir farkla daha olumlu yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 7 öğrencilerin %1,25’lik bir farkla öğretmenlerden daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir.

- **Öğretmen - 4+3+2:** Tablo 2’de yer alan 4, 3 ve 2 başlıklı sütunların toplamalarının ortalaması alındığında öğretmenlerin **%89,83**’ünün kütüphaneyi *çok yararlı, oldukça yararlı ve biraz yararlı* olarak değerlendirdiği görülecektir. Tablo 5 ankete Türkçe yanıt veren öğretmenlerin **%5,93**’lük bir farkla daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 6 ilköğretim öğretmenlerinin anket sorularına lise öğretmenlerinden **%1,9**’luk bir farkla daha olumlu yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 7 öğretmenlerin **%5,85**’lik bir farkla öğrencilerden daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir.
- **Öğretmen - 4+3:** Tablo 2’de yer alan 4 ve 3 başlıklı sütunların toplamalarının ortalaması alındığında öğretmenlerin **%80,91**’inin kütüphaneyi *çok yararlı ve oldukça yararlı* olarak değerlendirdiği görülecektir. Tablo 5 ankete Türkçe yanıt veren öğretmenlerin **%5,93**’lük bir farkla daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 6 ilköğretim öğretmenlerinin anket sorularına lise öğretmenlerinden **%3,44**’lük bir farkla daha olumlu yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 7’de öğretmenlerin **%13,23**’lük bir farkla öğrencilerden daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir.
- **Öğretmen - 4:** Tablo 2’de yer alan 4 başlıklı sütunun toplamının ortalaması alındığında öğretmenlerin **%45,49**’unun kütüphaneyi *çok yararlı* olarak değerlendirdiği görülecektir. Tablo 5 ankete Türkçe yanıt veren öğretmenlerin **%2,2**’lik bir farkla daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 6 ilköğretim öğretmenlerinin anket sorularına lise öğretmenlerinden **%4,31**’lik bir farkla daha olumlu yanıtlar verdiğini göstermektedir. Tablo 7 öğretmenlerin **%4,08**’lik bir farkla öğrencilerden daha pozitif yanıtlar verdiğini göstermektedir.

Tablolar

(Tablo 1-2)

(Tablo 1): Anket Soruları 1-27 -- Tüm Öğrenci Yanıtlarının Yüzdesi ve Sırası

Bölüm 1: Bilgi Edinme: Gerekseim duyduğunuz bilgiye erişmenizde, okul kütüphanesinin size ne derece yardımcı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
1. Okul kütüphanesi konularım hakkında farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) bulmakta yardımcı olmaktadır.	98.18% (2)	46.14% (6)	36.72%	11.93%	3.39%	1.82%
2. Okul kütüphanesi güvenilir bilgiyi elde ettiğime karar vermemde yardımcı olmaktadır.	98.74% (1)	49.74% (3)	34.47%	11.76%	2.77%	1.26%
3. Okul kütüphanesi bilgiye ulaşırken kendime güvenmeme yardımcı olmaktadır.	95.72% (12)	39.79% (15)	32.90%	17.24%	5.79%	4.28%
4. Kütüphane rahatça yardım istemem konusunda bana yardımcı olmaktadır.	96.98% (7)	51.41% (2)	28.10%	11.88%	5.59%	3.02%
Bölüm 2: Bilgiyi Kullanma: Okul çalışmalarınızı tamamlamak için bilgiyi kullanmanıza okul kütüphanesinin ne derece yardımcı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
5. Farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) nasıl kullanacağım konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	97.35% (5)	46.26% (5)	34.91%	10.96%	5.23%	2.65%
6. Bir dahaki sefere bilgiye nasıl ulaşacağımı anlamam konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	97.92% (3)	42.07% (10)	36.46%	14.86%	4.53%	2.08%
7. Okul kütüphanesi, araştırma sürecinin uzun bir uğraş gerektirdiğini anlamamda yardımcı olmaktadır.	95.90% (11)	41.63% (11)	30.98%	15.74%	7.56%	4.10%
8. Okul kütüphanesinde ulaştığım bilgiler, ders konularıma veya araştırdığım konulara daha çok ilgi duymama sağlamaktadır.	91.41% (20)	30.70% (24)	28.30%	21.79%	10.61%	8.59%

Bölüm 3: Bilgiyi Yapılandırma: Okul çalışmalarınızda okul kütüphanesinin, genel olarak, size ne derece yararlı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
9. Araştırma konularım hakkındaki bilgiyi elde etmemde ve öğrenmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	97.79% (4)	46.89% (4)	34.55%	11.95%	4.40%	2.21%
10. Okul kütüphanesi anlamadığım bir konuda yardımcı olmaktadır.	96.35% (8)	36.47% (17)	32.75%	19.39%	7.74%	3.68%
11. Bildiğimi sandığım bazı konularda fikrimi değiştirmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	91.38% (21)	28.84% (26)	28.07%	22.70%	11.76%	8.62%
12. Okul kütüphanesi, sınıftaki fikir tartışmalarında kendi düşüncemi paylaşmama yardımcı olmaktadır.	90.10% (22)	29.17% (25)	24.14%	22.56%	14.23%	8.90%
Bölüm 4: Bilgisayar Kullanma: Kütüphanede, okulda ve evde bilgisayar kullanmanızda, okul kütüphanesinin size ne derece yararlı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
13. Ödevlerimi daha iyi hazırlamamda okul kütüphanesindeki bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	93.07% (15)	44.39% (8)	25.82%	14.42%	8.44%	6.93%
14. Okul kütüphanesinin içinde ve dışında bilgiye ulaşmamda bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	97.03% (6)	54.75% (1)	25.77%	11.22%	5.29%	2.97%
15. İnternet'te daha iyi arama yapmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	92.36% (17)	40.98% (12)	25.41%	17.71%	8.26%	7.64%
16. İnternet'te bulduğum ve bulacağım bilgiler hakkında daha dikkatli olmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	92.94% (16)	40.75% (13)	26.07%	16.11%	10.01%	7.09%
Bölüm 5: Okuma Alışkanlığı: Okul kütüphanesinin, genel okuma ilginiz için ne ölçüde yararlı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
17. Sevdiğim roman ve hikayeleri bulmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	96.08% (9)	44.84% (7)	30.07%	14.56%	6.62%	3.92%
18. Daha çok okumamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	91.48% (19)	36.14% (18)	24.16%	17.89%	13.30%	8.52%
19. Okumaktan daha çok zevk almamda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	88.67% (24)	34.00% (20)	22.20%	19.58%	12.89%	11.33%

20. Okul kütüphanesi ikinci yabancı dilimi geliştirmemde yardımcı olmaktadır.	78.85% (27)	33.13% (22)	19.82%	13.11%	12.79%	21.15%
Bölüm 6: Bağımsız Öğrenme: Okulda olmadığımız zamanlarda, okul kütüphanesinin sizin için ne ölçüde yararlı olduğunu en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Cok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
21. Okul ödevim dışında değişik konulara ilgi duymamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	91.67% (18)	35.83% (19)	25.67%	17.82%	12.35%	8.33%
22. Okul kütüphanesi, okulda olmadığım zaman da bilgiye ulaşmamda yardımcı olmaktadır.	84.89% (25)	33.37% (21)	23.01%	16.14%	12.36%	15.11%
23. Okul kütüphanesi dersleri, bilgiye ulaşmada sorunla karşılaştığım zaman yardımcı olmaktadır.	93.09% (14)	36.78% (16)	28.20%	18.76%	9.36%	6.91%
Bölüm 7: Akademik Başarı: Okul kütüphanesinin size sağladığı yararı nasıl algıladığınızı gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.		Cok Yararlı	Oldukça Yararlı	Biraz Yararlı	Az Yararlı	Uygulanamaz
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
24. Okul çalışmalarımı daha iyi yapmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	95.95% (10)	43.72% (9)	30.71%	15.08%	6.44%	4.05%
25. Projelerimden ve ev ödevlerimden daha iyi notlar almamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	93.60% (13)	40.34% (14)	29.44%	14.78%	9.04%	6.40%
26. Sınavlarımdan daha iyi notlar almamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	80.99% (26)	23.10% (27)	19.08%	20.71%	18.11%	19.01%
27. Okul çalışmalarım üzerinde daha çok düşünmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	89.76% (23)	32.89% (23)	25.51%	19.37%	12.00%	10.24%
Bu ankette bölüm başlıkları ve sorular (20. soru hariç) kamu erişimine açık OELMA Kütüphane Yaklaşım Anketi'nden çevirilmiştir. Todd, Ross J. & Kuhlthau, Carol C. (2004). <i>Student learning through ohio school libraries background, methodology and report of findings [CD]</i> . the Ohio Educational Library Media Association (OELMA).						
Tablo düzeni de OELMA araştırmasından alınmıştır. Todd, Ross J. & Kuhlthou, Carol C. (2005). <i>Student learning through Ohio school libraries, part 1: how effective school libraries help students. School Libraries Worldwide</i> . 11(1): 63-88.						

(Tablo 2): Anket Soruları 1-27 -- Tüm Öğretmen Yanıtlarının Yüzdesi ve Sırası

Bölüm 1: Bilgi Edinme: Öğrencilerinizin gereksinim duyduğu bilgiyi elde etmelerinde, okul kütüphanesinin ne ölçüde yardımcı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
1. Okul kütüphanesi öğrencilerin konuları hakkında farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) bulmalarına yardımcı olmaktadır.	96.40% (2)	55.98% (5)	35.09%	5.01%	0.32%	3.60%
2. Okul kütüphanesi öğrencilerin güvenilir bilgiyi elde ettiklerine karar vermelerine yardımcı olmaktadır.	96.00% (4)	53.54% (6)	36.13%	5.72%	0.61%	4.00%
3. Okul kütüphanesi öğrencilerin bilgiye ulaşırken kendilerine güvenmelerine yardımcı olmaktadır.	95.64% (5)	51.35% (8)	38.72%	3.99%	1.59%	4.36%
4. Kütüphane öğrencilere rahatça yardım istemeleri konusunda yardımcı olmaktadır.	95.10% (6)	64.19% (1)	25.36%	4.29%	1.25%	4.90%
Bölüm 2: Bilgiyi Kullanma: Öğrencilerinizin okul çalışmalarını tamamlamak için bilgiyi kullanmalarına okul kütüphanesinin ne ölçüde yardımcı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yararlı Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulanamaz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
5. Farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) nasıl kullanacakları konusunda okul kütüphanesi öğrencilere yardımcı olmaktadır.	96.65% (1)	56.07% (4)	34.34%	5.32%	0.92%	3.35%
6. Bir dahaki sefere bilgiye nasıl ulaşacaklarını anlamaları konusunda okul kütüphanesi öğrencilere yardımcı olmaktadır.	93.66% (10)	51.87% (7)	35.51%	4.65%	1.64%	6.34%
7. Okul kütüphanesi, araştırma sürecinin uzun bir uğraş gerektirdiğini anlamalarında öğrencilere yardımcı olmaktadır.	93.23% (13)	47.06% (12)	38.12%	7.44%	0.61%	6.77%
8. Okul kütüphanesinde ulaştıkları bilgiler, öğrencilerin ders konularına veya araştırdıkları konulara daha çok ilgi duymalarını sağlamaktadır.	94.10% (7)	47.49% (11)	37.33%	8.06%	1.23%	5.90%

Bölüm 3: Bilgiyi Yapılandırma: Okul kütüphanesinin öğrencilerinizin okul çalışmalarına, genel olarak, ne ölçüde yararlı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
9. Öğrencilerinizin araştırma konuları hakkındaki bilgiyi elde etmelerinde ve öğrenmelerinde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	96.30% (3)	56.08% (3)	35.71%	4.22%	0.29%	3.70%
10. Okul kütüphanesi öğrencilerinizin öğrenirken anlamadığı bir konuda yardımcı olmaktadır.	93.84% (9)	46.31% (14)	32.70%	13.27%	1.56%	6.16%
11. Öğrencilerinizin bildiklerini sandığı bazı konularda fikirlerini değiştirmelerinde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	88.33% (23)	36.63% (24)	38.49%	11.34%	1.86%	11.67%
12. Okul kütüphanesi, sınavtaki fikir tartışmalarında öğrencilerinizin kendi düşüncelerini paylaşmalarına yardımcı olmaktadır.	86.60% (24)	37.13% (23)	34.41%	12.25%	2.81%	13.40%
Bölüm 4: Bilgisayar Kullanma: Okul kütüphanesinin, okulda, evinde ve okul kütüphanesinde bilgisayar kullanan öğrencilere ne ölçüde yararlı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	
13. Öğrencilerinizin ödevlerini daha iyi hazırlamalarında okul kütüphanesindeki bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	90.80% (18)	42.36% (16)	33.82%	13.63%	0.98%	9.20%
14. Öğrencilerinizin okul kütüphanesinin içinde ve dışında bilgiye ulaşmalarında bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	92.57% (15)	46.76% (13)	34.82%	9.35%	1.64%	7.43%
15. Öğrencilerinizin İnternet'te daha iyi arama yapmalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	90.20% (19)	40.59% (17)	35.94%	11.46%	2.21%	9.80%
16. Öğrencilerinizin İnternet'te bulduğu ve bulacağı bilgiler hakkında daha dikkatli olmalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	88.56% (21)	40.03% (18)	34.87%	12.09%	1.57%	11.44%
Bölüm 5: Okuma Alışkanlığı: Öğrencilerin genel okuma ilgileri için okul kütüphanesinin ne derece yararlı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺	☺	

17. Sevdikleri roman ve hikayeleri bulmalarında okul kütüphanesi öğrencilere yararlı olmaktadır.	93.38% (11)	58.86% (2)	29.50%	3.74%	1.28%	6.62%
18. Öğrencilerin daha çok okumalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	93.93% (8)	50.56% (9)	33.79%	7.95%	1.63%	6.07%
19. Öğrencilerin okumaktan daha çok zevk almalarında okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	93.38% (12)	48.25% (10)	35.18%	8.61%	1.34%	6.62%
20. Okul kütüphanesi öğrencilerin ikinci yabancı dillerini geliştirmelerinde yardımcı olmaktadır.	84.01% (26)	37.77% (21)	31.22%	11.54%	3.48%	15.99%
Bölüm 6: Bağımsız Öğrenme: Okul kütüphanesinin, öğrencilerinize okul dışında ne ölçüde yardımcı olduğunu gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		😊😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊	😊	
21. Öğrencilerin okul ödevleri dışında değişik konulara ilgi duymalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	92.54% (16)	38.34% (20)	42.82%	9.09%	2.30%	7.46%
22. Okul kütüphanesi, öğrencilerin okulda olmadığı zaman da bilgiye ulaşmalarında yardımcı olmaktadır.	81.04% (27)	35.48% (25)	32.99%	9.04%	3.52%	18.96%
23. Okul kütüphanesi dersleri, öğrencilerin bilgiye ulaşmakta sorunla karşılaştıkları zaman yardımcı olmaktadır.	89.47% (20)	38.99% (19)	37.23%	11.10%	2.16%	10.53%
Bölüm 7: Akademik Başarı: Okul kütüphanesinin öğrencilerinize sağladığı yararı nasıl algıladığınızı gösteren en uygun kutucuğu işaretleyiniz.	Toplam Yarar Yüzdesi 4+3+2+1 ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Çok Yararlı 4 puan ve Soruların Yüzdeye Göre Aldığı Sıra	Oldukça Yararlı 3 puan	Biraz Yararlı 2 puan	Az Yararlı 1 puan	Uygulana maz 0 puan
		😊😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊	😊	
24. Öğrencilerin okul çalışmalarını daha iyi yapmalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	93.22% (14)	45.11% (15)	40.39%	6.50%	1.22%	6.78%
25. Öğrencilerin projelerinden ve ev ödevlerinden daha iyi notlar almalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	92.52% (17)	37.71% (22)	43.19%	10.03%	1.59%	7.48%
26. Öğrencilerin sınavlarından daha iyi notlar almalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	84.62% (25)	28.58% (27)	33.84%	16.31%	5.90%	15.38%
27. Öğrencilerin okul çalışmaları üzerinde daha çok düşünmelerinde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	88.41% (22)	35.05% (26)	34.93%	14.84%	3.60%	11.59%

Bu anketteki bölüm başlıkları ve sorular (20. soru hariç) kamu erişimine açık OELMA Kütüphane Anketi'nden çevirilmiştir:

Todd, R. J. ve Kuhlthau, C. C. (2004). Student learning through ohio school libraries background, methodology and report of findings [CD]. the Ohio Educational Library Media Association (OELMA).

Tablo düzeni de OELMA araştırmasından alınmıştır:

Todd, R. J. ve Kuhlthau, C. C. (2005). Student learning through Ohio school libraries, Part 1: How effective school libraries help students. *School Libraries Worldwide*. 11(1): 63-88.

(Tablo 3-8)

(Tablo 3): Lise ve İlköğretim Öğrencilerinin 1-27. Sorulara Verdikleri Yanıtların Yüzdesele Sonuçları ve Farkı

	4+3+2+1 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı, Biraz Yararlı ve Az Yararlı	4+3+2 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı ve Biraz Yararlı	4+3 – Çok Yararlı ve Oldukça Yararlı	4 – Çok Yararlı
Erkekler	%91,93	%82,36	%65,49	%38,36
Kızlar	%93,80	%85,52	%69,60	%39,88
Fark	%1,87	%3,16	%4,11	%1,52

(Tablo 4): Lise ve İlköğretim Öğrencilerinin 1-27. Sorulara Verdikleri Yanıtların Yüzdesele Sonuçları ve Farkı

	4+3+2+1 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı, Biraz Yararlı ve Az Yararlı	4+3+2 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı ve Biraz Yararlı	4+3 – Çok Yararlı ve Oldukça Yararlı	4 – Çok Yararlı
İlköğretim Öğrencileri 6-8	%91,25	%82,22	%68,92	%45,13
Lise Öğrencileri	%94,06	%85,21	%66,81	%35,41
Fark	%2,81	%2,99	%2,11	%9,72

(Tablo 5): Türkçe ve İngilizce Öğretmenlerinin 1-27. Sorulara Verdikleri Yanıtların Yüzdesele Sonuçları ve Farkı

	4+3+2+1 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı, Biraz Yararlı ve Az Yararlı	4+3+2 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı ve Biraz Yararlı	4+3 – Çok Yararlı ve Oldukça Yararlı	4 – Çok Yararlı
Anketi Türkçe Dolduran Öğretmenler	%93,01	%91,61	%83,90	%45,92
Anketi İngilizce Dolduran Öğretmenler	%88,53	%85,68	%73,93	%43,72
Fark	%4,48	%5,93	%9,97	%2,2

(Tablo 6): İlköğretim ve Lise Öğretmenlerinin 1-27. Sorulara Verdikleri Yanıtların Yüzdesele Sonuçları ve Farkı

	4+3+2+1 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı, Biraz Yararlı ve Az Yararlı	4+3+2 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı ve Biraz Yararlı	4+3 – Çok Yararlı ve Oldukça Yararlı	4 – Çok Yararlı
Anasınıfı-İlköğretim Öğretmenleri	%92,21	%90,67	%82,44	%47,40
Lise Öğretmenleri	%90,95	%88,77	%79	%43,09
Fark	%1,26	%1,9	%3,44	%4,31

(Tablo 7): Öğretmen ve Öğrencilerin 1-27. Sorulara Verdikleri Yanıtların Yüzdesele Sonuçları ve Farkı

	4+3+2+1 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı, Biraz Yararlı ve Az Yararlı	4+3+2 – Çok Yararlı, Oldukça Yararlı ve Biraz Yararlı	4+3 – Çok Yararlı ve Oldukça Yararlı	4 – Çok Yararlı
Öğretmen	%91,65	%89,83	%80,91	%45,49
Öğrenci	%92,90	%83,98	%67,68	%39,41
Fark	%1,25	%5,85	%13,23	%6,08

Tablo 1, 2, 9 ve 10'daki Soruların (1-27) Sıralanması ve Verilerin Hesaplanması

Kütüphane anketini yanıtlayan öğrenci ve öğretmenler ankette yer alan soruları Tablo 8'de yer alan yönerge doğrultusunda yanıtladılar.

(Tablo 8): Anket Yönergesi

(Tablo 8): Niceliksel Sorular İçin Bir Rehber (1-27) (Bk. Todd, 2005)

Bu soruları yanıtlarken, okul kütüphanesinden yararlandığınız zamanları ve kütüphanede yer alan bilgiyi bulmayı ve kullanmayı öğrenmenize yardımcı olması için okul kütüphanesinde yapılan dersleri dikkate alınız,

Her bir soru için, okul kütüphanesinin size ne ölçüde yardım sağladığını en iyi gösteren kutucuğu işaretleyiniz,

Anketi yanıtlarken, düşüncenizi en iyi karşılayan 'Gülen Yüzlü'leri kullanınız,

☺ ☺ ☺ ☺	Çok yararlı	Kütüphaneden çok iyi yardım aldığımı düşünüyorum,
☺ ☺ ☺	Oldukça yararlı	Kütüphaneden iyi yardım aldığımı düşünüyorum,
☺ ☺	Biraz yararlı	Kütüphaneden yeterince yardım aldığımı düşünüyorum,
☺	Az yararlı	Kütüphaneden az yardım aldığımı düşünüyorum,
	Uygulanamaz	

Yanıt veremediğiniz ya da sizinle ilgili olmadığını düşündüğünüz sorular için "uygulanamaz" seçeneğini işaretleyiniz.

Ankette yer alan sorulara verilen yanıtların aldıkları yüzdeler Tablo 1 ve 2'de 4, 3, 2, 1 ve 0 olarak sıralanan sütunlarda gösterilmektedir. Böylelikle sorular aldıkları yüzde değerine göre sıralanabilmektedir. Tablo 9 ve 10'da öğrenci ve öğretmenlerin en yüksek puanı (4 – çok yararlı) verdikleri soruların yüzdeleri sıralanmıştır. Başarı göstergelerini görmeyi hedefleyen bu proje için bu sıralama çok yararlı ve önemlidir. Tablo 1 ve 2'de 4+3+2+1 ve 4 sütunlarındaki yüzdelerin altında yer alan parantez içerisindeki numaralar soruların elde ettiği sırayı göstermektedir. Böylece araştırmada en yüksek ve en düşük puanı alan soruyu görmek mümkündür.

Tablo 1, 2, 9 ve 10'da yer alan soruların sıralamasına ilişkin sonuçlar sorunun ait olduğu bölüm başlığı altında verilmiştir.

Aşağıda, Tablo 1, 2, 9 ve 10'da yer alan soruların sıralamasına ilişkin sonuçlar sorunun ait olduğu bölüm başlığı altında verilmiştir.

(Tablo 9 ve Tablo 10): Öğretmen ve Öğrenci Puanlamasında Öne Çıkan İlk 10 Soru

(Tablo 9): Öğrenciler (6-12) Tarafından “Çok yararlı” Bulunan “İlk 10” Soru			(Tablo 10): Öğretmenler (Anaokulu-12) Tarafından “Çok Yararlı” Bulunan “İlk 10” Soru	
Sıra	Soru	% Çok Yararlı (4)	Soru	% Çok Yararlı (4)
1	S. 14. Okul kütüphanesinin içinde ve dışında bilgiye ulaşmada bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	54.75%	S. 4. Kütüphane rahatça yardım istemem konusunda bana yardımcı olmaktadır.	64.19%
2	S. 4. Kütüphane rahatça yardım istemem konusunda bana yardımcı olmaktadır.	51.41%	S. 17. Sevdiğim roman ve hikayeleri bulmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	58.86%
3	S. 2. Okul kütüphanesi güvenilir bilgiyi elde ettiğime karar vermemde yardımcı olmaktadır.	49.74%	S. 9. Araştırma konularım hakkındaki bilgiyi elde etmemde ve öğrenmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	56.08%
4	S. 9. Araştırma konularım hakkındaki bilgiyi elde etmemde ve öğrenmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	46.89%	S. 5. Farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) nasıl kullanacağım konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	56.07%
5	S. 5. Farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) nasıl kullanacağım konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	46.26%	S. 1. Okul kütüphanesi konularım hakkında farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) bulmakta yardımcı olmaktadır.	55.98%
6	S. 1. Okul kütüphanesi konularım hakkında farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD'ler, videolar gibi) bulmakta yardımcı olmaktadır.	46.14%	S. 2. Okul kütüphanesi güvenilir bilgiyi elde ettiğime karar vermemde yardımcı olmaktadır.	53.54%
7	S. 17. Sevdiğim roman ve hikayeleri bulmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	44.84%	S. 6. Bir dahaki sefere bilgiye nasıl ulaşacağımı anlamam konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	51.87%

8	S. 13. Ödevlerimi daha iyi hazırlamamda okul kütüphanesindeki bilgisayarlar yararlı olmaktadır.	44.39%	S. 3. Okul kütüphanesi bilgiye ulaşırken kendime güvenmeme yardımcı olmaktadır.	51.35%
9	S. 24. Okul çalışmalarımı daha iyi yapmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	43.72%	S. 18. Öğrencilerin daha çok okumalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.	50.56%
10	S. 6. Bir dahaki sefere bilgiye nasıl ulaşacağımı anlamam konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	42.07%	S. 19. Okumaktan daha çok zevk almamda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.	48.25%

Bölüm Sıralaması ve Verilerin Hesaplanması

Öğrenci ve öğretmen anketinde görüldüğü üzere 27 soru yedi bölüm altında toplanmıştır. Üç ya da dört soru içeren her bölüm, öğrencilerin ve öğretmenlerin kütüphaneye ilişkin düşüncelerini, tutumlarını geniş başlıklar altında vermektedir. Bölümlerin ayrı ayrı ortalamaları hesaplanabilir ve her bölüm bu ortalamaya göre sıralanabilir.

Bölümlerin ortalamaları alınırken aşağıdaki sıra takip edilmiştir:

1. Ankette yer alan sorular 4 puan, 3 puan, 2 puan, 1 puan ve 0 puan ile yanıtlanmıştır.
2. Her soruya verilen puan her bölüm için ayrı ayrı toplanmıştır.
3. Bu puanların toplamı, bölüm sorularına yanıt veren öğrenci sayısına bölünerek bölümün elde ettiği ortalama puan elde edilmiştir.
4. **Ağırlıklı Ortalamalar:** Altı okul için bölümlerin ortalama puanları birleştirilmek istendiğinde ağırlıklı ortalamalarının alınması gereklidir. Bu işlem için öncelikle her okula ait her bölümün ortalama puanı o okulda ankete katılan öğrenci/öğretmen sayısı ile çarpılmıştır. Elde edilen sonuçlar tüm okullarda ankete katılan toplam öğrenci ya da öğretmen sayısına bölünerek her bölümün, tüm okullar için ağırlıklı ortalaması elde edilmiştir.
5. Bu ortalamalar Tablo 11 ve 12'de yer almaktadır.

(Tablo 11 ve 12): Bölüm Sıralaması

(Tablo 11): Öğrenciler (6-12) Bölümler ve Ortalama Yüzdeleri		(Tablo 12): Öğretmenler (Anaokulu-12) Bölümler ve Ortalama Yüzdeleri		
Sıra	Tüm Öğrenciler (6-12) Bölüm Konusu	Ortalama Puan (4 üzerinden)	Tüm Öğretmenler (Anaokulu – 12) Bölüm Konusu	Ortalama Puan (4 üzerinden)
1	1. Bilgi Edinme	3.18	1. Bilgi Edinme	3.37
2	2. Bilgiyi Kullanma	3.07	2. Bilgiyi Kullanma	3.25
3	4. Bilgisayar Kullanımı	2.92	5. Okuma Alışkanlığı	3.12
4	3. Bilgiyi Yapılandırma	2.91	3. Bilgiyi Yapılandırma	3.05
5	7. Akademik Başarı	2.8	4. Bilgisayar Kullanımı	2.99
6	5. Okuma Alışkanlığı	2.77	7. Akademik Başarı	2.88
7	6. Bağımsız Öğrenme	2.7	6. Bağımsız Öğrenme	2.86

Öğrenci ve Öğretmenlerin Açık Uçlu Sorulara (28, 29 ve 30) Verdikleri Yanıtların İlgili Oldukları Bölümlerdeki İstatistiksel Sonuçlarla Birlikte Değerlendirilmesi

Aşağıdaki tartışmada kullanılan anket sorularının sıralaması 4 puan (*çok yararlı*) üzerinden yapılmıştır. Bu sıralama Tablo 1, 2, 9 ve 10'da yer almaktadır. 4+3+2+1'in kullanıldığı yerlerde, bu durum belirtilmiştir. Öğrenci ve öğretmenlerden alınan alıntılar 29. soruya yanıt olarak verilmiştir. 29. soru: “*Şimdi, okul kütüphanesinin size gerçekten yararlı olduğu bir olayı hatırlayın. Kütüphaneden aldığınız yardımın ne olduğunu ve bu yardım ile neyi başarabildiğinizi yazın lütfen.*” Öğretmen anketinde yer alan 28. soru: “*Okul kütüphanesinin öğrencilere öğrenme sürecinde sağladığı faydayı nasıl belirlediğinizi lütfen, kısaca yazınız. Örneğin: Sınıfınızla yaptığınız bir kütüphane çalışması ardından, öğrencilerinizin sınavlarda ya da araştırma ödevlerinde gösterdikleri gelişme, İnternet'te yapmış oldukları araştırmalarda gösterdikleri ilerleme. Lütfen, vereceğiniz yanıtları bu örneklerle sınırlandırmayınız.*” Öğrencilere sorulan diğer açık uçlu sorular (28 ve 30) ilgili bölümlerde açıklanmıştır.

Bölümler

Bölüm 1 Bilgi Edinme: Gereksinim duyduğunuz bilgiye erişiminde, okul kütüphanesi size (ya da öğrencilerinize) ne derece yardımcıdır?

Açıklama: Birinci bölümdeki sorulara verilen yanıtlar, kütüphanenin öğrencilerin özellikle araştırmalarında kullandıkları kaynakları bulmada ne kadar yardımcı olduğuna ilişkin bilgi vermektedir.

Birinci Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Tablo 11 ve 12’de görüldüğü gibi, hem öğretmenler hem de öğrenciler birinci bölümü “Bilgi Edinme” 1. sırada değerlendirmişlerdir. Okul kütüphanelerinin temel işlevi öğrencilerin okuma alışkanlıklarının gelişmesine katkı sağlamak olarak düşünülebilir. Ancak SEV/ABH Okulları kütüphanelerinin kullanıcıları kütüphanelerini güvenilir bilgiye ulaşmada en önemli yardımcı olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Yeterli Kaynaklar: Soru 1 (*Okul kütüphanesi konularım hakkında farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, çevrimiçi veri tabanları, Web siteleri, CD’ler, videolar gibi) bulmakta yardımcı olmaktadır.*) öğretmenler tarafından 5. öğrenciler tarafından 6. sırada değerlendirilmiştir. Bu sonuç kullanıcıların kütüphanenin yeterli derecede kaynağa sahip olduğunu kabul ettiklerini göstermektedir. Aşağıda yer alan öğrenci yorumu bu yargıyı desteklemektedir. Özellikle öğrenci ve öğretmenler tarafından İngilizce kaynakların yeterliliği vurgulanmaktadır. Ancak yine de öğrenciler 30. soruya yanıt verirken (“*Kütüphane nasıl olsaydı daha iyi olurdu?*”) istedikleri kitapların uzun bir listesini yapmışlardır. Bir proje çalışması başladığında gereksinim duydukları materyalleri kütüphaneden ödünç alamadıkları yönünde hoşnutsuzluklarını belirtmişlerdir. Burada geliştirilmesi gereken önemli bir boşluk olduğu göze çarpmaktadır. Elektronik kitap bu noktada öğrenci taleplerinin karşılanmasına yardımcı olabilir. Ayrıca çevrimiçi veri tabanları bu problemin çözülmesine katkı sağlayabilir. Kütüphaneler öğrencilerin okul dışından daha iyi yararlanabilmesi için yeni yöntemler keşfetmelidir. Elektronik kitaplar, çevrimiçi kataloglar ve diğer çevrimiçi kaynaklar cep telefonu, tablet bilgisayar gibi cihazlar için erişilebilir olmalıdır.

Kaynaklar, kitapların, dergilerin ve veri tabanlarının ötesinde bir anlam içermektedir. Kaynaklar profesyonel gelişimlerini güncel tutan daha fazla kütüphaneci, kütüphane yerleşimi, kütüphane alanı, teknoloji altyapısı ve kütüphanenin açık olduğu süre anlamına da gelmektedir. Her kütüphane birden fazla aktivitenin eş zamanlı yapılmasını olanaklı kılacak ayrı odalara sahip olmalıdır. Kütüphanenin sahip olduğu bu kaynaklar öğrencilere, öğretmenlere ve velilere tanıtılmalıdır.

Güvenilir bilgi: Okul kütüphanesi öğrencilerin güvenilir bilgiye erişiminde destekleyici mi? Soru 2 (*Okul kütüphanesi güvenilir bilgiyi elde ettiğime karar vermemde yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler arasında 3. sırada öğretmenler arasında ise 6. sırada değerlendirilmiştir. Bu sonuç kütüphanelerin bu alanda güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu soruya verilen yanıtlar 4+3+2+1'e göre sıralandığında öğrencilerin bu soruyu birinci sırada değerlendirdikleri görülüyor. 9. sınıftan bir kız öğrenci 29. soruya verdiği yanıtta, kütüphaneyi güvenilir Internet sayfalarına ulaşmak için kullandığı bir kaynak olarak yararlı buluyor: "*Destiny adlı programda bulduğum güvenilir Internet siteleri ve kitap isimleri benim için en yararlı olan şey. Kitapların seri numaralarıyla hangi kütüphane görevlisine bir şey sorsam, bana hemen yardım etmeleri benim işimi çok kolaylaştırıyor. Kütüphanenin en sevdiğim yönü, belirli bir düzen içerisinde olması. Bu da her zaman, her şekilde benim işimi kolaylaştırıyor; projelerime yardımcı oluyor.*"

Kullanıcı dostu: Yukarıdaki açıklama bir öğrencinin kütüphanedeki kaynakların nasıl düzenlendiği konusunda bilgisi olduğunu gösteriyor: Sınıflama sistemi, çevrimiçi katalog kullanımı, diğer çevrimiçi kaynaklar vd. Bu öğrenci araştırma konusuyla ilgili bilgi bulamadığında, kütüphane personelinin kendisine yardımcı olacağını biliyor. Soru 4 (*Kütüphane rahatça yardım istemem konusunda bana yardımcı olmaktadır.*) öğretmenler arasında 1. sırada öğrenciler arasında ise 2. sırada değerlendirilmiştir.

Öğrenci güveni: Soru 3 (*Okul kütüphanesi bilgiye ulaşırken kendime güvenmeme yardımcı olmaktadır.*) bu bölümde en düşük puanı almıştır. Öğrenciler bu soruyu 15. sırada öğretmenler ise 8. sırada değerlendirmiştir. Bu sonuç okul kütüphanecilerinin bu alanı güçlendirmeleri gerektiğini ortaya koyuyor. Öğrencilerin araştırma konusunda güven kazanmaları, bağımsız öğrenme becerisinin gelişmesinde en büyük adımdır.

Bölüm 2 Bilgiyi Kullanma: Çalışmalarımızı tamamlamak için bilgiyi kullanmanıza okul kütüphanesi ne derece yardımcı olmaktadır?

Açıklama: Bu bölüm bilginin bulunması ve kullanmasının ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Bu bölümde, karmaşık, bilişsel ve üst-bilişsel boyutta çalışma gerektiren bir araştırmada okul kütüphanesinin öğrencilere ne düzeyde yardımcı olduğunu göstermek amaçlanmıştır (Todd ve Kuhlthau, 2005, ss. 9-10).

Bir öğrenci araştırma yapmaya başlamadan önce nasıl bir yol izleyeceğine ilişkin planlama yapmalıdır. Öğrenciler gereksinim duydukları bilgiyi bulmaya başlar başlamaz konularını gözden geçirmeyi, özellikle konularını daraltmayı düşünmeli, kaynak taraması yapmalı ve araştırmalarında hangi bilgilerin yararlı olacağını değerlendirmeli; ileriki zamanda hazırlayacakları kaynakça için kullandıkları bilgileri nereden geldiğini gösteren kayıtlar tutmalı; kendi sözcükleriyle notlar almalı ve son olarak düşüncelerini bir araya getirip kullandıkları kaynakları da gösteren bir kaynakçayla birlikte çalışmayı sonlandırmalıdır. Bu sürece başlamak, süreci tamamlamak ve içselleştirmek zaman alır. Bu süreçte öğretmen ve kütüphaneciler öğrencilere araştırmalarında rehberlik etmelidir. Süreci kontrol etmek stresli olabilir. Bu süreç boyunca, akademik dürüstlük konusu üzerinde vurgu yapılmalıdır. Öğrencinin araştırma boyunca göstereceği kişisel çaba, üzerinde çalıştığı konuya daha fazla ilgi duymasını sağlayacaktır.

İkinci Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Tablo 11 ve 12’de görüldüğü gibi, öğrenci ve öğretmenler ikinci bölüme ikinci en yüksek puanı vermiştir.

Soru 5 (*Farklı bilgi kaynaklarını (kitaplar, dergiler, online veri tabanları, Web siteleri, CD’ler, videolar gibi) nasıl kullanacağım konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 5. sırada öğretmenler tarafından ise 4. sırada değerlendirilmiştir. Soru 6 (*Bir dahaki sefere bilgiye nasıl ulaşacağımı anlamam konusunda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 10. sırada öğretmenler tarafından ise 7. sırada değerlendirilmiştir. Soru 7 (*Okul kütüphanesi, araştırma sürecinin uzun bir uğraş gerektirdiğini anlamamda yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler arasında 11. sırada öğretmenler arasında ise 12. sırada değerlendirilmiştir.

Bu istatistiksel sonuçlar öğrencilerin 29. soruya verdikleri yanıtlarla desteklenmektedir. 9. sınıftan bir erkek öğrencinin yorumu: “*Kütüphaneye sınıfça gittiğimiz bir gün aradığım konuyla ilgili internetten ve kütüphanedeki yazılı kaynaklardan neredeyse hiç kaynak bulamadığımı düşünüyordum. Kütüphaneci bu konuda daha kapsamlı nasıl araştırma yapacağımı gösterdi ve sayesinde hem konum hakkında bir sürü kaynak buldum hem de kütüphane kaynaklarını daha verimli nasıl kullanabileceğimi öğrendim.*”

Kütüphanenin araştırma sürecinde öğrencilere verdiği desteği yansıtan benzer yorumlar bulunmaktadır. Özellikle kütüphanenin bilimsel yazım (kaynakça hazırlama, not alma vb.) konusunda öğrencilere rehberlik ettiği sıklıkla yorumlarda belirtilmiştir. Bir öğretmen öğrenciler için hazırlanmış bir araştırma kitapçığının öneminden bahsederken bir öğrenci kaynakça hazırlanırken kullandıkları kütüphanenin çevrimiçi kaynaklarından biri olan Noodle Tools'un yararından söz etmiştir. 7. sınıftan bir öğrenci 5. sınıftayken kütüphanede yapılan bir dersten nasıl etkilendiğini şöyle ifade etmiştir : “5. sınıfta yaptığımız bir bilimsel araştırmada araştırmanın nasıl yapıldığını, hipotezi, araştırma tekniklerini kütüphanede öğrenmiştik. Bu teknikler 6, 7 ve 8. sınıfta bizim çok işimize yaradı.”

Ders Konularına Karşı İlgilerini Artırma: Soru 8 (Okul kütüphanesinde ulaştığım bilgiler, ders konularına veya araştırdığım konulara daha çok ilgi duymamı sağlamaktadır.) öğrenciler arasında 24. öğretmenler arasında ise 11. sırada değerlendirilmiştir. İstatistiki sonuçlara göre öğrenciler kütüphanede öğrendikleri bilgilerin ders konularına olan ilgilerini artırdığını düşünmemektedir. Öğretmenler bu konuda öğrencilerden çok daha iyimserdir. Buna karşın bir öğrencinin 29. soruya yaptığı yorum, kütüphanenin İngilizce dersinde işledikleri konuya ilişkin verdiği desteği belirgin olarak ortaya koymaktadır : “Kütüphane - özellikle yabancı dildeki- proje ödevlerimde bana gerçekten yardımcı oluyor. Örneğin, ne zaman İngilizce Edebiyat derslerinde yeni bir konuya geçilse, öğrencilere bu tema boyunca yardımcı olacak kitapların tanıtımı yapılıyor. Ayrıca çok çeşitli, her konuyla ilgili kitap bulabiliyorum ve bunlara ulaşmam bazı bilgisayar programları sayesinde çok kolay.”

6. sınıftan bir kız öğrencinin yorumu: “Arkadaşımın bir proje ödevi vardı. Onun için kütüphaneye gitmiştik. Bana bir kitap gösterdi ve o kitabı aldım. Bu kitap çok kısaydı, sosyal bilgiler dersinde anlamadığım bir konuyu anlatıyordu. Kitabı okuduktan sonra o konuda daha başarılı oldum.”

Hazırlık sınıftan bir öğrencinin iddiası: “Hiçbir yerde bulamadığım bir kitabı buldum ve o kitap yazmaya olan ilgimi arttırdı.”

Bir rehberlik öğretmeni kütüphanenin Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi derslerinde ne kadar yararlı olduğunu gösteren yorumu: “Yapılan sunum ve proje çalışmalarında özellikle Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinde öğrencilerimiz kaynak araması ve taraması yaparak, konulara bakış açılarını geliştirmelerine yararlı olduğu kanaatindeyim.”

Bir ilköğretim öğretmeni kütüphaneyi değerli bulmaktadır: “Çok değişik kaynakların yer alması ve zaman zaman okul derslerinin kütüphanede yapılması hem öğrencinin öğrenme sorumluluğunu alması hem de öğretmenin öğrenci motivasyonunu yükseltmesi açısından çok değerli olduğu inancındayım.”

Diğer bir ilköğretim öğretmeni kütüphaneyi İngilizce çalışmaları için yararlı bulduğunu ifade etmiştir: “Kütüphane ortamında öğrencilere okunan hikayelerde kullanılan doğal dil sınıfta kullanılanlardan farklılık gösterir. Seçilen konular öğrencilerin İngilizce kitap okumaya olan ilgi ve heyecanlarını olumlu yönde etkiler. Kütüphane proje çalışmalarında faydalı kaynaklar hazırlayarak işimizi kolaylaştırmaktadır”

İstatistiksel sonuçlar ve yorumlar kütüphanelerin araştırma sürecinde öğrencilere yardım etme konusunda yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak kütüphane personeli, öğrencilerin müfredatta yer alan konulara olan ilgisini artırmak için öğretmenlerle birlikte çalışmalıdır. (Bu konu üçüncü bölümde daha detaylı tartışılmıştır.) Öğrenciler ayrıca farklı türde kaynağa yönlendirilmeli ve bu kaynakları kullanmaları için teşvik edilmelidir. Öğrenciler elektronik kitapları da okuyabilmelidir. Kütüphaneciler profesyonel gelişim olanaklarından yararlanmalıdır, çünkü yeni kaynakların kullanımı konusunda öğrencilere yardım ederken yeterli bilgiye sahip olmalıdır.

Bölüm 3 Bilgiyi Yapılandırma: Okul çalışmalarınızda okul kütüphanesi, genel olarak, ne derece yararlıdır?

Açıklama: Bu bölüm okul kütüphanesinin öğrencilerin sınıf çalışmalarında ne düzeyde katkı sağladığını ortaya koyan yaklaşımlar üzerinde durur: Okul kütüphanesi ders konularına ilişkin bilgileri bulmada yararlı mıdır? Öğrenci bazı şeyleri anlamadığında yardımcı oluyor mu? Öğrencilerin kimi konulardaki fikirlerini değiştirmesine yardımcı oluyor mu? Kütüphanede öğrendikleri bilgileri sınıf ortamındaki tartışmalarda paylaşıyorlar mı? Bu sorunun yanıtını daha iyi görebilmemizi sağlayan öğretmenlerin, öğrencilerin kütüphane kullanımlarının sınıf performansını nasıl etkilediği üzerine yaptıkları yorumlar da oldukça yararlıdır.

Üçüncü Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Bu bölüm öğretmen ve öğrenciler tarafından 4. sırada değerlendirilmiştir. 9. soru (*Araştırma konularım hakkındaki bilgiyi elde etmemde ve öğrenmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 4. sırada öğretmenler tarafından ise 3. sırada değerlendirilmiştir. Bu sonuç okul kütüphanesinin öğretmen ve öğrenci tarafından çok yararlı bulunduğu en önemli göstergelerinden biridir.

Araştırılan, öğrenilmeye çalışılan bir konu zorlaştıkça istatistiksel oranların düştüğü görülmektedir. 10. soru (*Okul kütüphanesi anlamadığım bir konuda yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 17. sırada öğretmenler tarafından ise 14. sırada değerlendirilmiştir. 11. ve 12. sorular hem öğrenci hem de öğretmenler tarafından son sıralarda değerlendirilmiştir. Öğrenciler 11. soruyu 26. sırada 12. soruyu 25. sırada; öğretmenler 11. soruyu 24. sırada 12. soruyu ise 23. sırada değerlendirmişlerdir.

Öğretmenler öğrencilerden daha olumlu yanıtlar vermişlerdir. Bununla birlikte 29. soruya verilen yanıtlarda öğretmenler öğrencilerin kütüphaneden bilgi sağlamanın ötesinde faydalandıklarını belirtmişlerdir. Kütüphane çalışmalarının bir sonucu olarak öğretmenler öğrencilerin yaratıcılıklarında, anlayışlarından, bağımsız soru sorma becerilerinde ve öğrenme motivasyonlarında ilerleme gördüklerini ifade etmişlerdir.

Bir lise kimya öğretmenin yorumu: *“Fen fuarı için öğrencileri kütüphaneye yönlendirdikten sonra, beklediğimden daha farklı fikirler ve yaklaşımlarla proje hazırlığına başladılar.”* Bir lise rehber öğretmenin yorumu: *“Öğrencilerin farklı bilgi kaynaklarını rahat kullandıklarını, öğrendikleri bilgileri ders işlerken kullandıklarını gözledim.”*

Bir lise rehber öğretmenin yorumu: *“Öğrencilerimin ilgi alanlarına yönelik yaptıkları okumalarını ders ortamında paylaşmalarına izin veriyorum. Mesela dün 11. sınıflardan birinde öğrencilerimden okuduğu kitapta kafasına takılan konuyu sınıfa taşıdı. Komuyu sınıf ortamında tartışma ve açıklığa kavuşturma fırsatı bulduk. Öğrencim hem zihnini kurcalayan sorulara cevap bulmuş oldu hem de kütüphane de yaptığı çalışmasının dersimize olumlu yönde katkı sağlamasına imkan vermiş oldu.”*

Lise matematik öğretmenin yorumu: *“Verdiğimiz ödevlerde araştırmacı davranıyorlar. Ve aradıklarını bulabiliyorlar. Herhangi bir konu üzerinde çocuklar soru sorduğunda onları kütüphaneye yönlendiriyoruz ve cevapları bulup bize*

getiriyorlar.”

İlköğretim öğretmeninin yorumu: “Öğrencilerin özellikle ilgi alanlarında kütüphanede yaptıkları araştırmaların daha sonraki süreçte derslere karşı motivasyonlarını arttırdığını, kişisel olarak onları geliştirdiğini düşünüyorum.”

Yukarıdaki öğretmen ve öğrenci yorumları öğretmenler ve kütüphane arasındaki başarılı ve heyecan verici işbirliğini açık olarak ortaya koymaktadır! Kütüphane kullanımı, öğrencilerin ders konularına ilgisini artırmıştır. Kütüphane kullanımı motive edicidir. Okul yönetimi bu konuyu desteklemelidir. Kütüphane programı mümkün olduğu kadar fazla sınıfın kütüphaneyi kullanabilmesi için dikkatle planlanmalıdır.

Bölüm 4 Bilgisayar Kullanma: Kütüphanede, okulda ve evde bilgisayar kullanmanızda, okul kütüphanesi size ne derece yararlı olmaktadır?

Açıklama: Bu bölüm bilgisayar ve okul çalışmaları doğrultusunda öğrenci yaklaşımlarını ortaya koyan sonuçlar içerir: Kütüphane içinde ve dışında bilgisayarlar ne kadar yararlıdır? Çevrimiçi kaynaklar öğrencilere ne denli faydalı olmaktadır? Kütüphane öğrencilere internette bilgi bulmaları konusunda ne derece yararlı olmaktadır? Öğrencileri güvenilir bilgiye yönlendirebiliyor mu? Öğrencileri internette etkin olarak araştırma yapma konusunda eğitebiliyor mu? Öğrencilere internetteki kaynakları nasıl değerlendirecekleri konusunda eğitim veriyor mu?

Dördüncü Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Bu bölüm, Tablo 11 ve 12’de öğrenciler arasında 3. sırada, öğretmenler arasında ise 5. sırada değerlendirilmiştir. 13. soru (*Ödevlerimi daha iyi hazırlamamda okul kütüphanesindeki bilgisayarlar yararlı olmaktadır.*) ve 14. soru (*Okul kütüphanesinin içinde ve dışında bilgiye ulaşmamda bilgisayarlar yararlı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından yapılan puanlamada ilk on sırada yer almıştır. Aslında 14. soru öğrenciler tarafından 1. sırada değerlendirilirken öğretmenler tarafından 13. sırada değerlendirilmiştir. 13. soru öğrenciler tarafından 8. sırada öğretmenler tarafından ise 16. sırada değerlendirilmiştir.

Kütüphaneye Uzaktan Erişim: Bütün okulların kütüphanesi öğrencilerin kütüphaneye dışarıdan erişmesine olanaklı kılan çevrimiçi katalog ve veri tabanlarına sahiptir. Öğrencilerin yüksek puan verdikleri 13. ve 14. soru okul dışındaki erişimin göstergesi olabilir mi? Öğretmenler neden bu soruya öğrencilerden çok daha az puan vermişlerdir. Bununla birlikte “Bağımsız Öğrenme” bölümünde önemli bir gösterge olan 22. soru (*okul kütüphanesi, okulda olmadığım zaman da bilgiye ulaşmamda yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 21. sırada öğretmenler tarafından ise 25. sırada değerlendirilmiştir.

Güvenilir Bilgi, Bilgi ve Medya Okuryazarlığı: 15. (*İnternet’te daha iyi arama yapmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) ve 16. soru (*İnternet’te bulduğum ve bulacağım bilgiler hakkında daha dikkatli olmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) birinci bölümde tartışılan güvenilir bilgiyle ilgilidir. Öğrenciler 15. soruyu 12. sırada öğretmenler ise 17. sırada değerlendirmiştir. 16. soruyu öğrenciler 13. sırada değerlendirirken öğretmenler 18. sırada değerlendirmiştir. Görüldüğü gibi bu sorulara öğrenciler öğretmenlerden daha fazla puan vermiştir. Ancak öğrencilerin İnternet araması, Web sayfalarının değerlendirilmesi konusunda daha fazla bilgiye, uygulamaya, beceriye ve güvene gereksinimi vardır.

Yukarıda ifade edildiği gibi, öğrenciler hangi elektronik aracı kullanırlarsa kullansınlar kütüphane kataloguna ve veri tabanlarına çevrimiçi ulaşabilecekleri şekilde düzenlemeler yapılmalıdır. Öğrenciler, öğretmenler ve veliler bu konuda ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmelidir.

Diğer bir konu ise öğrencilerin okul çalışmalarında İnternet ve bilgisayarı önemli bulmasıdır. Öğretmenler öğrencilerin araştırma faaliyetlerinde İnternet ve bilgisayar kullanımını teşvik etmeli ve bu konuda gereksinim duydukları güveni geliştirmelerine yardımcı olmalıdır. Ayrıca İnternet ve elektronik kaynakların öğrenciler tarafından daha verimli ve eleştirel bir bakışla kullanılması için programlar düzenlenmelidir. Bu süreç İnternet kaynaklarının nasıl araştırılacağı ve değerlendirileceği konusunda verilen bir eğitimle başlatılabilir ve bunun ötesine giderek bilgi ve medya okuryazarlığını içeren bir müfredat programı hazırlanabilir. Öğrenciler yaptıkları yorumlarda Google arama motorunu etkili bir şekilde kullanabildiklerini ve Google dışındaki arama motorlarını da öğrenmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Lise hazırlık sınıfından bir erkek öğrenci: “*Google’ın dışında başka Web sayfalarını öğrendim. Araştırmak istediğim bir konu olduğu zaman bu sayfaları kullanıyorum.*” Lise öğretmenlerine göre, öğrenciler Google dışındaki arama motorlarını da kullanmaya çalışmakta ve kütüphanede aldıkları

eğitim dolayısıyla yaptıkları araştırmalarda uygun konu başlıkları, anahtar sözcükleri kullanmaktadırlar.

Türk Kütüphaneciler Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği bilgi ve medya okuryazarlığı üzerine, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okulların konuyu daha fazla ciddiye almalarını sağlamak için, rehberler hatta müfredat programları hazırlamalıdır. Böyle bir çalışma okulları ve okul kütüphanecilerini tamamen okulun müfredat programına entegre edilmiş bir program hazırlamak konusunda teşvik edecektir. (UNESCO, 2011.) Unesco'nun bu konuda yaptığı, Türk eğitim sistemine de entegre edilebilecek çalışmaları bulunmaktadır.

Okul yönetimleri bilgi ve medya okuryazarlığı programlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Yönetim kütüphanenin teknoloji altyapısını desteklemek için bütçe sağlamalı; kütüphanecilerin bu alandaki bilgilerini güncel tutmaları için mesleki gelişim fırsatları sunulmalıdır. Kütüphanenin sahip olduğu kaynakların tanıtımları yapılmalıdır. Okullardaki akademik çalışmalardan sorumlu kişiler bilgi ve medya okuryazarlığı müfredatının okul müfredatının bir parçası olması için çalışmalıdır. Bu bağlamda bütün öğrenci ve öğretmenlerin bilgi ve medya okuryazarlığı çalışmaları üzerine kütüphanede uygulama yapabilmesi için kütüphane programının düzenlenmesi önemlidir.

Stres Azaltma: Öğrenciler açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlarda kütüphanede yer alan bilgisayar, yazıcı ve fotokopilerin streslerini azalttığını belirtmişlerdir. Evdeki bilgisayarları, yazıcıları çalışmadığında ya da son dakika ödevi yapmak zorunda kaldıklarında, kütüphaneye bağımlı olduklarını vurgulamışlardır. Kütüphanede yer alan bilgisayarlara, yazıcılara, fotokopi makinelerine büyük değer vermektedirler. Öğrenciler daha fazla bilgisayarın yanı sıra daha fazla fotokopi makinesi, yazıcı istediklerini vurgulamışlardır. Kütüphanenin teknoloji altyapısı oluşturulurken bu konunun detaylarıyla değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bölüm 5 Okuma Alışkanlığı: Okul kütüphanesi, genel okuma ilginiz için ne ölçüde yararlı olmaktadır?

Açıklama: Bu bölüm okul kütüphanesinin, öğrencilerin okumak istedikleri kitapları sağlamada, onları okumaya yönlendirmede, okuma alışkanlıklarının gelişmesinde ve ikinci yabancı dili öğrenmelerinde ne derece yararlı olduğunu gösteren sonuçlar içermektedir.

Beşinci Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Tablo 11 ve 12'ye göre, beşinci bölüm puanlamada öğrenciler arasında 6. sırada öğretmenler arasında ise 3. sırada yer almıştır. 17. soru (*Sevdiğim roman ve hikayeleri bulmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) istatistiksel sonuçlara bakıldığında ilk on içerisinde yer almıştır. Öğrenciler arasında 7. sırada öğretmenler arasında ise 2. sırada değerlendirilmiştir. 18. soru (*Daha çok okumamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) ve 19. soru (*Okumaktan daha çok zevk almamda okul kütüphanesi yardımcı olmaktadır.*) öğretmen değerlendirmesinde sırasıyla ilk on içerisinde 9. ve 10. sırada yer almıştır. Öğrenciler bu soruları sırasıyla 18. ve 20. sırada değerlendirmişlerdir.

Öğrenciler ve öğretmenler okul kütüphanesini okuma ilgilerine destek olan bir birimden daha çok araştırma çalışmalarında daha faydalı olduğu istatistiksel olarak ortaya koymalarına rağmen 28, 29 ve 30. açık uçlu sorulara vermiş oldukları yanıtlarda okul kütüphanesinin okuma ilgilerine yoğun olarak destek olduğunu ortaya koymaktadırlar. Buna ek olarak bu konuda daha fazla yardım istediklerini ifade etmişlerdir. 30. soruya verdikleri yanıtlarda kütüphane daha fazla kitaba sahip olması halinde daha iyi olacağını belirtmişlerdir. Farklı konularda kitaplar, özellikle Türkçe kitaplar ve daha fazla dergi istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca kendi ilgileri doğrultusunda kitap talebinde bulunmak istediklerini ve isteklerinin mümkün olduğu kadar çabuk karşılanmasını belirtmişlerdir. Kütüphanenin daha fazla rahat okuma alanına sahip olması gerektiği üzerinde de vurgu yapmışlardır.

Öğrenciler kütüphanenin okuma alışkanlıklarına ilişkin ne derece katkıda bulunduğu konusunda çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Bu yorumlar istatistiki sonuçlardan daha somut olarak öğrencilerin bu konudaki yaklaşımlarını ortaya koymaktadır. Aşağıda kütüphanenin bir hazırlık sınıfı öğrencisinin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında nasıl etkili olduğunu gösteren bir yorumu yer almaktadır: "*Okul kütüphanesi benim okuduğum kitap sayısını arttırmış, kitap seçmemi kolaylaştırmıştır. Gerek bilgisayardan, gerek görevlilerden aradığım kitabı bulma konusunda yardım görmüş, kitaba olan sevgim bir nebze olsun artmıştır. Öğretmenlerin yaptığı kitap sunumları ise kitap seçimimde ve kitapları sevmemde en büyük kolaylığı sağlamıştır. Kitap anlatımları beni meraklandırdığı için anlatılan kitapları okumuşumdur.*"

Liseden bir kız öğrenci öğretmen ve kütüphanecilerin öğrencilere kitap tavsiye etmesine ilişkin şu yorumu yapmıştır: "*Önceden pek kitap okumazdım.*

Hatta İngilizce neredeyse hiç okumazdım. Hangi kitabı seçeceğimi bilemediğim bir zamanda kütüphane görevlisi bana bir kitap önerdi. Kitabı okumaya başladım ve çok beğendim. Serinin bütün kitaplarını okudum. Böylece hem kitap okuma isteğim, hem de okuma hızım arttı. Aynı zamanda İngilizcem gelişti.” Diğer bir yorum: “Öğretmenlerin kitap seçimi konusunda yapmış oldukları öneriler işimi kolaylaştırmakta ve okumayı sevmemde önemli bir rol oynamaktadır. Daha önce kitaplar hakkındaki yaptıkları açıklamalar ilgimi çekti ve anlattıkları kitapları okumamı sağladı.”

Hazırlık sınıfından bir kız öğrencinin yorumu: *“İlk romanımı aldığım gün, “Dead Poets Society” çok sevmiştim. Zaten o kitaptan sonra sekiz-dokuz kitap okudum iki ay içerisinde. Bununla aslında roman okumayı sevdiğimi anladım. Ve bir de Manga kitapları var. Ben anime çizmeyi çok seviyorum. Mars diye bir kitap almıştım. Bu kitaptan teknikleri öğrendim ve çok sevindim.”*

6. ve 8. sınıftan iki öğrenci, arkadaşlarını okumaya teşvik etmekten dolayı duydukları gururu paylaşmıştır. 6. sınıfta okuyan bir kız öğrenci konuya ilişkin şöyle bir yorumda bulunmuştur: *“Kütüphaneden İngilizce kitaplar alıp onları arkadaşlarıma verdim ve onları yabancı dilde kitap okumaya teşvik ettim. Oldukça başarılı oldum. Şimdi onlar da benim gibi tam bir “kitap kurdu.”*

8. sınıftan bir erkek öğrencinin yorumu: *“Okul dışındaki arkadaşlarımla önerdiği kitapların hepsinin bizim kütüphanede bulunup onların kütüphanesinde bulunmaması.”*

Öğrencilerin bu bölüme ilişkin yapmış olduğu yorumlar ve öğretmenlerin bu bölümde yer alan sorulara verdiği yüksek puanlar kütüphanenin öğrencilerin okuma alışkanlıklarının gelişmesinde oynadığı önemli rolü ortaya koymaktadır. Yine de, kütüphaneciler yaratıcılıklarını ve hayal gücünü kullanarak bu alanı geliştirmelidirler. Öğrenciler 30. soruda (*“Kütüphane nasıl olsaydı daha iyi olurdu?”*.) daha fazla kitap okuyabilmeleri için kütüphanenin ne gibi programlar yapması gerektiğine ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Bu nedenle kütüphaneciler bu konularda en iyi örneklerin paylaşıldığı konferanslara katılarak bu alanda kendilerini geliştirmelidir.

Bölüm 6 Bağımsız Öğrenme: Okul kütüphanesi öğrencilerin bağımsız öğrenme sürecinde ne derece yararlıdır?

Açıklama: Bu araştırmanın ağırlık noktası, okul kütüphanesinin öğrencilere okul çalışmalarında nasıl yardımcı olduğu üzerinedir. Ancak geleneksel olarak

kütüphanelerin okul çalışmalarının ötesinde kişilerin özel yaşamlarında ve gelecekleri üzerinde de etkili olduğu bilinmektedir. Bu bölümde kütüphanenin, öğrencilerin okul çalışmaları dışında bağımsız öğrenme, problem çözme becerilerinin gelişmesinde ve okulda olmadıklarında da bilgiye erişmelerinde ne derece etkili olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Altıncı Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Tablo 11 ve 12’de görüldüğü gibi, altıncı bölüm sonuncu sırada (7.) yer almıştır. 21. soru (*Öğrencilerin okul ödevleri dışında değişik konulara ilgi duymalarında okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 19. sırada öğretmenler tarafından ise 20. sırada değerlendirilmiştir. 22. soruyu (*Okul kütüphanesi, öğrencilerin okulda olmadığı zaman da bilgiye ulaşmalarında yardımcı olmaktadır.*) öğrenciler 21. sırada öğretmenler ise 25. sırada değerlendirmişlerdir. 23. soru (*Okul kütüphanesi dersleri, öğrencilerin bilgiye ulaşmakta sorunla karşılaştıkları zaman yardımcı olmaktadır.*) bu bölümde en yüksek puanı almıştır. Öğrenciler bu soruyu 16. sırada öğretmenler ise 19. sırada değerlendirmişlerdir.

Bir ilköğretim öğretmene ait olan aşağıdaki yorum, bu bölümün neden düşük puan aldığı ortaya koymaktadır: “... Öğretmen yönlendirmesi olmadan kütüphaneden yararlanmak konusunda öğrenciler çok etkin değiller. Kütüphaneye gittiklerinde oranın dolu olduğunu ve geri döndüklerini söylüyorlar. Belli aralıklarla kütüphanelerde öğrencilerin serbest çalışmasına yönelik zaman dilimleri ayrılabilir. Bu sayede öğrenci kendisi, ilgi alanları doğrultusunda bir şeyler keşfedebilir ve daha sonra yararlanmak üzere gönüllü olarak kütüphaneye gitmeyi tercih edebilir.”

Bir lise kütüphanecisi okul kütüphanesinin bağımsız öğrenme üzerindeki etkisinin yetersiz oluşunu, okul kütüphanesi kültürü eksikliğine bağlıyor. “Kütüphane dersleri genellikle kısa dönemli etkiye sahiptir. Öğrenciler bir projeyi bir dersi tamamlamak için neler yapmaları gerektiğini öğreniyorlar. Sürekli bir program olmaması nedeniyle öğrendiklerinin çok azını içselleştirebiliyorlar. Kütüphaneyi en çok kullanan öğrencilerin, bağımsız öğrenme becerisi gösterdikleri gözlenmektedir.”

Birkaç öğrenci okul çalışmalarının ötesinde kişisel gelişimleri için kütüphaneyi kullandıklarını ifade etmiştir. Konuya ilişkin 11. sınıftan bir erkek öğrencinin yorumu şöyledir: “Kütüphanenin bana sağladığı en büyük yarar ilgi

duyduğum konularda değişik kaynaklarla konuyu kavrayabilmemi sağlamasıdır. Onun dışında fotokopi ve bilgisayar çıktısı alma hizmetlerinden de memnunum.”

11. sınıftan başka bir erkek öğrenci, projesini tamamlarken kütüphanede bulunduğu bilgilerin kendisi için ne kadar önemli olduğunu, bu bilgilerin hayatına ne kadar anlam kattığını ve kendisini geliştirmesine ne kadar yardım ettiğini vurgulamıştır. 9. sınıflardan bir erkek öğrenci kütüphanede keşfettiği bir şairin politik ve sosyal duruşunu biçimlendirdiğini ifade etmiştir.

Bir ilkokul öğretmeni kütüphanenin bir öğrencinin kişisel gelişimine olan katkısından bahsetmiştir. Diğer bir ilköğretim öğretmeni ise kütüphane kanalıyla öğrencilerin sorumluluk almayı öğrendiklerini belirtmiştir. Örneğin; kitapları zamanında iade etmeleri gerektiği zamanlar. 9. sınıftan bir erkek öğrenci araştırma yaparken sabırlı olmayı öğrendiğini söylemiştir.

Aşağıda 9. sınıftan bir kız öğrenci tarafından 23. soruya (*Okul kütüphanesi dersleri, bilgiye ulaşmada sorunla karşılaştığım zaman yardımcı olmaktadır.*) ilişkin yapılmış yorumda, okul kütüphanesinin kendisini hem ruhsal hem de pratik anlamda nasıl etkilediğini görmek mümkündür. *“Bir arkadaşım ile idamı bekleyen insanlar ve bu insanların psikolojisi ile alakalı bir ödev yapmam gerekiyordu. Sorun şu ki, bunun gibi bilgilere internetten ulaşmak neredeyse olanaksız oluyor çünkü kişi ruh halini yansıtmadan idam edilmiş oluyor. Kütüphanedeki sorumluya bu durumdan bahsettiğimde kütüphanedeki bir kitaba ulaşmamı sağladı. Kitabın yazılma amacı ile benim araştırma yaptığım konu birbirini neredeyse tam olarak tutuyordu. Ödevi yapmak için kitabı incelediğimde son derece ilgi çekici bir tabloyla karşılaştım. Ödevi eksiksiz yapmamın yanında, ölüm kavramını ciddi olarak sorgulamamı sağlayan bu kitap ardından ölüm ve din konusuna dair daha detaylı bilgi veren birçok kitap okudum. Ödevim bir yana, kişisel gelişimim açısından da o tarihte o kitabı o rafta bulmamın büyük etkileri olduğunu düşünüyorum.”*

21. soruya yapılan yorumlar, okul kütüphanesinin öğrencilerin okul çalışmalarını dışındaki konulara karşı ilgilerinin artmasına yardımcı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte öğrencilerin 28. soruya (*“Okul kütüphanesi, okul ödevlerim dışında ilgi duyduğum şu konuları keşfetmeme yardımcı olmuştur”*) verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde okul kütüphanesinin ilgilerini uyandırdığını düşündükleri 230 adet konu başlığı karşımıza çıkmaktadır. Yukarıdaki sonuçlar, SEV/ABH okulları ve kütüphanelerinin, öğrencilerinin bağımsız öğrenme becerisine sahip olmalarını sağlamak için daha fazla çalışması gerektiğini göstermektedir. Farklı türde oluşturulmuş kitap sergileri, kitap sohbetleri ve okul çalışmalarını dışındaki öğretim programı bağlantılı eğlenceli aktiviteler bu bölümde ele alınan konuların gelişmesini sağlayacaktır.

Bölüm 7 Akademik Başarı: Okul kütüphanesi akademik başarınızda ne derece yararlıdır?

Açıklama: Bu bölüm okul kütüphanesinin öğrencilerin okul çalışmalarını, projelerini, ödevlerini, sınavlarını daha iyi yapmalarına yardımcı olup olmadığı konusunda öğrenci yaklaşımlarını araştırır.

Yedinci Bölümün İstatistiksel Sonuçlar ve Açık Uçlu Yorumlar Işığında Değerlendirilmesi

Tablo 11 ve 12’de görüldüğü gibi, yedinci bölüm öğrenciler tarafından 5. sırada öğretmenler tarafından ise 6. sırada değerlendirilmiştir. 24. soru (*Okul çalışmalarımı daha iyi yapmamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 9. sırada öğretmenler tarafından ise 15. sırada değerlendirilmiştir. 25. soru (*Projelerimden ve ev ödevlerimden daha iyi notlar almamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) öğrenciler arasında 14. sırada öğretmenler arasında ise 22. sırada değerlendirilmiştir. 26. soru (*Sınavlarımdan daha iyi notlar almamda okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) iki grup tarafından da son sırada değerlendirilmiştir. 27. soru (*Okul çalışmalarım üzerinde daha çok düşünmemde okul kütüphanesi yararlı olmaktadır.*) öğrenciler tarafından 23. sırada öğretmenler tarafından ise 26. sırada değerlendirilmiştir.

Yukarıdaki sonuçlar şöyle yorumlanabilir: Öğrenci proje ve okul ödevlerinden iyi not almak ve daha başarılı olmakla okul kütüphanesi arasında bir ilişki görüyor, ancak sınav ve test sonuçlarıyla kütüphane arasında bir bağlantı görmüyor.

O halde okul kütüphanesi öğrencilerin okul çalışmalarına nasıl yardımcı oluyor: Öğrenciler kütüphaneyi ödevlerini zamanında tamamladıkları, daha etkin çalışmak için zaman kazandıkları bir yer olarak ifade ediyorlar. Bunun dışında kütüphanenin özellikle dil (İngilizce) öğrenimleri açısından kitap ve kaynak sağlayan destekleyici bir yer olduğunu belirtiyorlar. 6-8. sınıf öğrencileri için bunlar arasında en önemlileri “Reading Counts” ve “Accelerated Reader Books”⁵ programlarıdır. Okul kütüphanesi ayrıca öğrencilerin akademik dürüstlüğü öğren-

⁵ Reading Counts ve Accelerated Reader İngilizce okuma kitapları üzerine çevrimiçi testler sunan, abonelik sistemiyle kütüphanenin sahip olduğu programlardır. Öğrenciler bu sistemlerde yer alan kitapları okur ve sistem tarafından verilen testleri alır. Test sonuçları sistem tarafından kaydedilir. Bu sistem İngilizce öğretmenleri ve kütüphaneciler tarafından yönetilmektedir.

meleri için çalışmalar gerçekleştirmektedir. Örneğin; kaynakça hazırlamayı, dipnot vermeyi öğretmek ya da bu konularda destek vermek gibi.

8. sınıflardan bir kız öğrencinin yapmış olduğu kapsamlı bir açıklama : *“Anaokulundan bu yana her geldiğimde aradığımı bulabildiğim, gerek internet, gerekse kitaplar tarafından bilgilendirildiğim bir yerdi kütüphane. Küçükken kitap okumak, temel İngilizceyi öğrenmek için geldiğim kütüphane, ben değişip büyüyünce bana ayak uydurdu. Projelerimde aldığım notlarda, ödevlerde yardımcı olmaya başladı. Kütüphanenin bu yönü her kesimden insana her çeşit ihtiyaca ayak uydurabileceğini gösterdi.”*

25. soruya ilişkin yapılan yorumlar, kütüphanenin bu konuda öğrencilere istatistiksel sonuçların ötesinde bir yarar sağladığını göstermektedir. Bu çıkarımımızı destekleyen, kanıt niteliğinde aşağıdaki ifadeye benzer birçok yorum öğrenciler tarafından yapılmıştır. Lise hazırlık sınıfından bir kız öğrencinin yorumu: *“Bu sene kütüphaneyi Türkçe proje ödevim için kullanmıştım. Öğretmen projenin ağırlıklı olarak kütüphaneden yararlanılarak yapılmasını istemişti ve ben bu konuda tecrübesizdim. Eski okulumda projelerimi internet tabanlı yaptığım için buradaki ilk deneyimimde kütüphane bana çok yardımcı oldu. Projem hakkında gerekli kitapları bulmamda kütüphane bana çok yardımcı olmuştu. Kütüphanenin yardımı sayesinde projeden iyi bir not aldım.”*

8. sınıftan bir kız öğrencinin yorumu şöyle: *“Okul kütüphanesi bana özellikle bilimsel araştırma projelerinde yardımcı olmuştu. Kaynakça bulmamı ve güvenilir, doğru bilgiye ulaşmamı sağlamıştı. Aynı zamanda evde yapamadığım ve öğretmenlere ulaştırmam gereken ödev ve projeleri bastırmamda, “e-posta” atmamda yardımcı olmuştur. Ayrıca bizi sıkkan hep aynı geçen derslerden sonra, kütüphanede geçen dersler çok daha ilgi çekici ve eğlenceliydi. Eskiden okuduğumuz hikayeler ve bu sene oynadığımız ödüllü oyunlar bizi sınav stresinden uzaklaştırdı, bunun yanında eğlendirirken öğretti. On senedir her sene yeni farklı yollarla yaratıcılığımızı ve düşünme gücümüzü geliştirdi.”*

26. soru son sırada değerlendirilmesine rağmen birkaç öğrenci tarafından bu soruya ilişkin yorum yapılmıştır. 7. sınıftan bir erkek öğrenci okul kütüphanesi ve sınav başarısı arasındaki ilişkiyi şöyle açıklamıştır: *“Sınavlarımın birçoğunu başarıyla geçiyorum. Merakımı gideriyorum. Eğleniyorum.”* 7. sınıftan bir kız öğrencinin yorumu ise şöyle : *“İnternet’in kullanılmadığı ve evdeki kitaplarımdan yararlı bilgiyi bulamadığımda okul kütüphanesinde tam aradığım konuda kitaplar buldum. Projemi kütüphanede tamamlayabildim. Öğretmenim bilgilerimi yararlı bulunca karneme kanaat notumu yüksek verdi. Karne notu, girdiğim Seviye*

Belirleme Sınavı (SBS) notumu yükseltti ve 8. sınıfın sonunda alınacak olan ortalamada bana tam olarak 1.781 puan kazandırdı. Teşekkürler kütüphane!”

27. soruya ilişkin birkaç öğrencinin yaptığı yorumda okul kütüphanesi, *ders çalışmak için uygun, “okulun kargaşa ortamından uzak sessiz bir tapınak”* olarak tanımlanmıştır.

Kütüphane Anketi Sonuçlarına Dayalı Öneriler

İstatistiksel sonuçlar ve yorumlar ışığında, bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler yedi ana gruba ayrılarak ilgili oldukları bölümler belirtilmiştir:

Personel ve Eğitim (Bölüm 1, 2 ve 3)

1. Öğrenciler daha fazla kütüphane hizmeti istiyorlar. Bu daha çok eğitimli kütüphaneci ve personel anlamına gelmektedir. Özellikle 6-8. sınıf düzeyinde öğrencilerle çalışabilecek daha fazla kütüphaneciye gereksinim duyulmaktadır. Her kütüphanenin profesyonel bir kütüphane öğretmenine sahip olması ve öğretmen, öğrenci ve velilerle çalışma yetkisi olan bu kütüphanecinin okul programıyla uyumu sağlanmış bir kütüphane programı oluşturması gereklidir.
2. Kütüphane personelinin her yıl profesyonel gelişimleri için belirli programlar düzenlenmelidir. Çünkü kütüphanecilerin eğitim öğretim alanında, bilgi kaynakları sektöründe, okuma alışkanlıkları kazandırılması konusunda vb. ortaya çıkan yeni uygulamalara ilişkin güncel bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.
3. Kütüphaneciler öğrenci ve öğretmenlere, kütüphane kaynaklarının kullanımı ve web sitesi değerlendirmesi, internet araştırmaları gibi konuları içeren medya ve bilgi okuryazarlığı eğitimleri vermelidir. Ancak bu sorumluluk sadece kütüphanecinin değildir. Eğitimden sorumlu Milli Eğitim Bakanlığı bilgi ve medya okuryazarlığı konularında müfredata sahip olmalıdır. Türk Kütüphaneciler Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği okul kütüphanelerini ilgilendiren bu müfredat üzerinde önemli bir rol oynamalıdır. Kütüphanecilerin eğitim gördüğü üniversitelerde kütüphaneci adaylarına bu müfredatın öğretiminde gereksinim duyulan bilgi ve beceri uygulamayla verilmelidir. Her okul kendi planını ve viz-

yonunu oluşturmaldır. Okul yönetimi, öğretmenler ve kütüphaneciler bu vizyonun gerçeğe dönüşmesi için birlikte çalışmalıdır.

4. Kütüphaneler okul sonrasında da öğrencilerin kullanımına açık olmaya devam etmelidir. Bununla birlikte kütüphanelerin tatil dönemlerinde de açık olması olumlu bir uygulamadır.

Okumayı Teşvik Eden Tanıtımlar (Bölüm 5)

5. Okul kütüphanecileri, öğrencilerin öğrenimindeki rollerinin yanı sıra öğretmen ve öğrencilerle eğlenceli aktiviteler planlamak için de birlikte çalışmalıdır. Kütüphane programları oyunları içine alacak şekilde planlanmalıdır. Örneğin; eğitimsel oyunlar, öğle saatlerinde kitaplardan uyarlanmış film gösterimleri vb.

Kaynaklar – Koleksiyon (Bölüm 1, 2)

6. Kitaplar, süreli yayın ve gazete abonelikleri ve elektronik kaynaklar için yıllık yeterli bütçe tahsis edilmeye devam edilmelidir. Kütüphaneciler gereksinim halinde internet üzerinden veya kitapçılardan kitap satın alabilme yetkisine sahip olmalıdır.
7. Öğrenciler daha fazla kaynak istemektedir. Bu nedenle kütüphaneciler öğrenci ve öğretmenlerden kütüphane koleksiyonu için öneriler almayı sürdürmelidir.
8. Bütün kütüphane kaynakları özellikle evden erişilebilen çevrimiçi kaynaklar ve öğrencilerin ikinci yabancı dillerine ilişkin kaynaklar öğrenci, öğretmen ve velilere daha fazla tanıtılmalıdır.
9. İnternet, elektronik kaynaklar, gazeteler, magazinler, kitaplar gibi farklı kaynakların öğrenciler tarafından kullanılmasını teşvik edici bir okul politikası olmalıdır. Böylelikle öğrenciler farklı kaynak türlerini kullanmayı öğrenebileceklerdir.

Kaynaklar – Teknoloji (Bölüm 4)

10. Okul kütüphaneleri öğrencilerin okuma ilgilerini, alışkanlıklarını geliştirmeleri için uğraşüyor olmalarına rağmen bunun için daha fazla çalışmalıdır. Çünkü öğrenciler daha fazlasını istiyorlar! Hatta öğrenciler okuma eyleminin nasıl daha iyi teşvik edilebileceğine ilişkin önerilerde bulunmuş ve kitap teşhir alanlarını beğendiklerini ifade etmişlerdir. Kitapların türüne göre “Haftanın Kitabı” köşesi yapılmasını istemişlerdir. Kitap önerilerinin yer aldığı, yazılımlar, posterler, broşürler ve kitap eleştirileri yapabilecekleri bir alan istemişlerdir. (Kütüphanelerin kullanmakta olduğu “Destiny” adlı program bu olanağı sunuyor.) Konusuna ve okuma seviyesine göre bir kitabı daha iyi değerlendirebilmek istiyorlar. Birçoğu kendilerine kitap öneren ve kitaplar üzerine açıklamalar yapan birilerine gereksinim duyduklarını belirtiyor. Bu noktada bireysel iletişimin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Kütüphane Alanı ve Özellikleri (Bölüm 1)

11. Okul kütüphaneleri daha büyük ve geniş olmalıdır! Tüm kütüphanelerin öğretmen ve öğrencilerin daha verimli kullanabilmeleri için kütüphane içinde ayrıca derslikler ve çalışma odaları bulunmalıdır.

Kütüphane ve Kütüphanecilerin Akademik Programı Desteklemesi: (Bölüm 2, 3 ve 7)

12. Okul kütüphanecileri öğrencilerin sınıf çalışmalarında kütüphanenin olumlu etkisini geliştirmek için öğretmen ile birlikte çalışmalıdır. Öğretmen ve öğrenciler mevcut durumda proje ve ödevlerinde kütüphanenin rolünü takdir etmektedirler. Ancak sınıf öğretmenleri ve akademik başkan ile birlikte çalışan okul kütüphanecileri kütüphane odaklı ve öğrencilerin ilgisini çekici projeler geliştirilmelidir.

13. Araştırma ödevlerini programlayan, kontrol eden okul yönetimi ve bölüm başkanları okul kütüphanesi kaynaklarının daha etkin kullanımını sağlamak için okul kütüphanecisiyle daha yakın çalışmalıdır.

14. Okul kütüphanecileri öğrencilere araştırma sürecinde kaynak sağlamanın ötesinde daha fazla rol almak istiyor. Sınıf öğretmenleri okul kütüphanecileri ile daha fazla çalışmak için teşvik edilmelidir. Hatta kimi

derslerini kütüphanede gerçekleştirmeleri sağlanmalıdır. Bu konu anket katılan birkaç öğretmen tarafından oldukça olumlu bir şekilde dile getirilmiştir. Bu çalışma daha geniş bir kitle tarafından yaşama geçirilmelidir.

15. Öğretmenler araştırma projesi için öğrencilerini kütüphaneye götürmeler dahi, onları kütüphaneyi kullanmaları konusunda teşvik etmelidir. Örneğin; ankette bir öğretmen, sınıf içerisinde soru sorduğunda öğrencilerin yanıt bulmaları için onları kütüphaneye gönderdiğini ve bir sonraki derste buldukları yanıt arkadaşlarıyla paylaşmalarını istediğini dile getirmiştir. Öğretmenler tarafından gerçekleştirilen bu uygulamalar kesinlikle zaman kaybı değildir. Çünkü bu tür uygulamalar kütüphanenin kullanımını en üst düzeye çıkartmakta, öğrencilere kütüphanede uygulama yapma olanağı sağlamakta ve öğrencilere kendi öğrenimleri konusunda sorumluluk yüklemektedir.
16. Okul kütüphanecileri ders dışı etkinliklerden sorumlu kişilerle kütüphanenin okul dışında da öğrenciler tarafından kullanımını destekleyip desteklemediğini görmek için birlikte çalışmalıdır.

Akademik Programın Ötesinde Kütüphane ve Kütüphaneciler (Bölüm 6)

17. Okul kütüphanesi öğrencilerin bilgisayarları, yazıcıları, fotokopi makinelerini stres yaşamadan ve zamanlarını boşa harcamadan kullanabilmeleri için gerekli teknoloji altyapısına sahip olmalıdır. Her kütüphane en yoğun kullanılan zamanlar için iki adet fotokopi makinesine, yazıcısına sahip olmalıdır. Yeni bir teknoloji çıktığında (akıllı tahta vb.) kütüphaneciler bu araçların kullanımının öğretilmesi gereken kişiler arasında en ön sırada yer almalıdır. Bu tür araçlar dersliklerin yanı sıra okul kütüphanesinde de bulundurulmalı ve kütüphaneciler bunların kullanımında öncülük etmelidir. Okullar masaüstü bilgisayarların yerini daha fazla hareket kabiliyetine ve özelliğe sahip dizüstü bilgisayarlara hatta I-Pad ve e-kitap okuyuculara bırakmalıdır. Okul kütüphanesinde öğrencilerin elektronik araçlarını şarj edebilecekleri yerler olmalıdır.

Sonuç

Bu kütüphane anketinin temel amacı, okul yönetiminin talep ettiği istatistiksel başarı göstergelerini bulmaktır. Ancak kütüphane çalışanları bunun ötesinde bir sonuç elde etmek; öğrenme sürecinde kütüphanenin kullanıcılarına ne düzeyde katkı sağladığını görmek istemişlerdir. Kütüphanenin öğrencilerin öğrenimlerine olan etkisini daha somut göstergelerle görmek için niceliksel soruların yanı sıra öğretmen ve öğrencilere açık uçlu sorular da sorulmuştur.

İstatistiksel sonuçlar, öğrenci ve öğretmenlerin 27 soruya verdikleri yanıtlardan elde edilmiştir. Bu araştırma sonuçları, 6-12. sınıf seviyesindeki öğrencilerin %92,9'u okul kütüphanelerini *çok yararlı, oldukça yararlı, biraz yararlı, az yararlı* bulduklarını göstermektedir. Öğrenciler, en yüksek puanı (4 – çok yararlı) “Okul kütüphanesinin içinde ve dışında bilgiye ulaşmamda bilgisayarlar yararlı olmaktadır.” ifadesine verirken öğretmenler en yüksek puanı “Kütüphane öğrencilere rahatça yardım istemeleri konusunda yardımcı olmaktadır.” ifadesine vermişlerdir. Bu bölümler kütüphanenin en güçlü alanı olarak görülmektedir. Tablo 9 ve 10'daki sonuçları birleştirdiğimizde kütüphanenin aşağıdaki alanlarda öğrenci ve öğretmenlere yardımcı olduğunu göstermektedir:

- Güvenilir bilgilerin yer aldığı farklı türde kaynaklara erişme;
- Sevilen hikayeleri bulma;
- Ders konularını daha iyi öğrenme;
- Bilgiye farklı yollardan erişimi düşündürme;
- Okul çalışmalarının daha iyi yapılabilmesi için bilgisayarları kullanma;
- Bilgiyi bulmak konusunda güven duyma;
- Daha fazla okuma;
- Okumayı sevmeye;
- Daha iyi projeler hazırlama.

Ankette yer alan 27 soru gruplandırılarak yedi bölüme ayrılmıştır: *Bilgi Edinme, Bilgiyi Kullanma, Bilgisayar Kullanımı, Bilgiyi Yapılandırma, Okuma Alışkanlığı, Bağımsız Öğrenme, Akademik Başarı*. Öğrenciler ve öğretmenler en çok puanı “Bilgi Bulma” bölümüne verirken en az puanı “Bağımsız Öğrenme” bölümüne vermişlerdir.

İstatistiksel sonuçlara ek olarak araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin yorumladığı açık uçlu sorular da yer almıştır. Bu yorumlar istatistiksel sonuçlarla ilişkilendirildiğinde, öğrenci ve öğretmenlerin kütüphaneden aldığı yardıma iliş-

kin elde edilen istatistiksel sonuçlar daha da somutlaşmaktadır. Ayrıca bu yorumların istatistiksel sonuçları doğruladığı da görülmektedir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar kütüphanenin öğrencilerin sınıf çalışmaları üzerindeki motive edici etkisini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra kütüphanenin öğrencilerin okuma alışkanlığının gelişmesi üzerindeki etkisi öğrenci yorumlarında sıklıkla dile getirilmektedir. Öğrenciler kütüphaneden bu konuda daha fazla yardım beklediklerini belirtmekte ve kütüphanenin bu konuda neler yapabileceğine ilişkin örnekler de vermektedir. Kütüphanenin etkisi öğrencilerin proje çalışmalarında da ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler yaptıkları yorumlarda proje sırasında kütüphaneden sıklıkla yararlandıklarını ve bu durumun notlarını olumlu yönde etkilediğini de vurgulamaktadır.

Kısaca açık uçlu sorulara verilen yorumlar değerlendirildiğinde üç önemli yardım konusu ortaya çıkmaktadır. Buna göre kütüphane:

- Öğrencilerin araştırdıkları konulara karşı ilgisini artırır ve sınıf çalışmalarına motive eder;
- Öğrencileri okumaya teşvik eder;
- Öğrencilerin projelerden iyi notlar almasını sağlar.

Ayrıca açık uçlu sorular (28-30), niceliksel soruların (1-27) içermediği, üç önemli yardım faktörünü de ortaya çıkarmıştır:

- Ödev ve projelerin teslim tarihlerinde öğrencilerin kütüphaneden aldıkları yardımın streslerini azaltması;
- Kütüphanenin öğrencilerin sürekli kullandığı yazıcı ve fotokopi makinesine sahip olması;
- Kütüphanenin öğrencilerin İngilizce çalışmalarını ve öğretmenlerin İngilizce öğretimini geniş bir perspektifte yapmasını sağlayan önemli bir koleksiyona sahip olması.

Sonuç olarak bu anket çalışmasından elde edilen istatistiksel sonuçlar ve açık uçlu yorumlar, SEV/ABH kütüphanelerinin öğrencilerin öğrenimlerine olan katkısını ve öğrencilerin kütüphaneden aldıkları yardımı açık olarak ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Frank, E. W. (2010). OELMA School Library Attitude and Research / OELMA Okul Kütüphaneleri Anketi ve Araştırma. A. Aydın ve K. Ateş (Yay. Haz.). *II. Ulusal Okul Kütüphanecileri Konferansı: Bilgi Okuryazarlığı'ndan Yaşam Boyu Öğrenme'ye: Bildiriler içinde* (ss. 143-172). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Todd, R. J. *Student learning through Ohio school libraries: A Summary of the Ohio research study*. Ohio: The Ohio Educational Library Media Association, 15 December 2003. Web. 1 May 2011. <http://www.oelma.org/StudentLearning/documents/OELMAResearchStudy8page.pdf>
- Todd, R. J. ve Kuhlthou, C. C. (2005). Student learning through Ohio school libraries, Part 1: How effective school libraries help students. *School Libraries Worldwide*. 11(1): 63-88.
- Todd, R. J. ve Kuhlthau, C. C. (2004). *Student learning through ohio school libraries background, methodology and report of findings* [CD]. The Ohio Educational Library Media Association (OELMA).
- UNESCO. (2011). *Media and information literacy curriculum for teachers*, Web. 1 May 2011. <http://unesdoc.unesco.org>